

## Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt in 2007

### Inhoudstafel

<b>1. Inleiding : Even het magische vierkant nabij</b>	<b>02</b>
<b>2. Incasso's</b>	<b>05</b>
<b>3. Financiële opbrengsten en beleggingen</b>	<b>07</b>
3.1 Analyse van de beleggingen	
3.2 Financiële opbrengsten en rendement van de beleggingen	
<b>4. Commissielonen en kosten</b>	<b>10</b>
4.1. Beheers- en administratiekosten	
4.2. Commissielonen	
4.3. Totaal van de kosten en commissielonen	
<b>5. Rendabiliteit en "Financial Dependency Ratio" (FDR)</b>	<b>12</b>
5.1. Synthese van de resultatenrekeningen	
5.1.1. Technische niet-leven	
5.1.2. Technische leven	
5.1.3. Niet-technische rekening	
5.2. Evolutie van de boekhoudkundige resultaten	
5.3. Eigen vermogen en rendabiliteit	
5.4. Financial Dependency Ratio en aan de technische voorzieningen toegerekende opbrengsten	
5.4.1. Ontwikkeling van de FDR	
<b>6. Solvabiliteit</b>	<b>17</b>
6.1. Solvabiliteitsmarges niet-leven	
6.2. Solvabiliteitsmarges leven	
6.3. Weerstandstests	
<b>7. Ontwikkeling van de belangrijkste resultaten</b>	<b>20</b>
7.1. Levensverzekering	
7.1.1. Leven individueel met gewaarborgde rentevoet (tak 21)	
7.1.2. Leven Groep met gewaarborgde rentevoet (tak 21)	
7.2. Niet-leven verzekeringen	
7.2.1. Arbeidsongevallen (Wet van 1971)	
7.2.2. Brand, ongevallen en andere risico's (BOAR)	
<b>8. Analyse van de belangrijkste BOAR-takken</b>	<b>25</b>

# 1. Inleiding

## Even het magische vierkant nabij

In de economie spreekt men van het magische vierkant als de voornaamste economische indicatoren gunstig zijn. In die zin was het Belgische verzekeringswezen in 2007 even het magische vierkant nabij.

In 2007 hebben de verzekeraars de prijs van schadeverzekeringen – de producten waar hun imago bij het brede publiek op geënt is – laag weten te houden. Zij hebben zelfs extra waarborgen en voordelen toegekend aan hun klanten. In de levensverzekeringen gingen de winstdeelnames omhoog. De rendabiliteit van de verschillende activiteiten is, wanneer je de markt in zijn geheel bekijkt, in alle branches in evenwicht, en het aantal bedrijven die hun cijfers met rode inkt schrijven, was de jongste jaren nooit zo laag, hetgeen vanuit het standpunt van aandeelhouders en toezichthouder uiteraard een goede zaak is. De werkgelegenheid in de verzekeringsondernemingen is er op vooruit gegaan. Het lijkt haast een idyllisch plaatje, en het is vandaag inderdaad niet meer dan een blik in de achteruitkijkspiegel: 2007 is inmiddels voorbij.

Trouwens, het was reeds in de tweede helft van 2007 dat de financiële wereld zich zorgen begon te maken over de manier waarop Amerikaanse kredietverstrekkers hypotheekleningen hadden verspreid tegen al te optimistische voorwaarden en dat de stemming op de financiële markten somberder werd. Iets wat meteen gevolgen had voor de afzet van levensverzekeringen die gekoppeld zijn aan risicodragende beleggingen: zij hangen nauw af van het vertrouwen van de belegger. Ofschoon het aanvankelijk vooral effecten in dollars betrof, die maar in geringe mate in de portefeuilles van Europese verzekeraars aanwezig zijn, begon de afkalvende waardering van financiële activa ook te knagen aan latente meerwaardes. Die malaise zou later evolueren tot een ware beroerte van de financiële sector, maar één ding is duidelijk: eind 2007 had de verzekeringssector zijn zaken op orde.

De omzet van de verzekeraars ging er in 2007 met 5,8% op vooruit, hetgeen na de verrekening van de inflatie neerkomt op een reële groei van 3,9%. Dat cijfer getuigt zeker van een herstel na het povere jaar 2006 (-14,5% in reële termen), gekenmerkt door de weerslag van de invoering van een belasting op de premies van individuele levensverzekeringen. Maar dit cijfer ligt niettemin lager dan het gemiddelde over de laatste jaren. Toch toont de vergelijking met onze buurlanden dat het Belgische cijfer gezien moet worden in een context van stagnatie aan onze grenzen. Het is overigens waarschijnlijk dat de groei in 2008 in België lager komt te liggen terwijl de inflatie aanwakkert.

De factoren die de grondslag vormen van de zeer matige prestaties van de buurlanden gelden ook voor onze markt. Twee trends vallen daarbij op :

- ▶ een felle concurrentie smooit iedere verleiding om de premies te verhogen in de kiem, aangezien niemand marktaandeel wil opgeven in een gezonde markt ; dat beperkt de prijsstijgingen tot de onvermijdelijke gevolgen van waarborguitbreidingen (natuurrampen) of van de onderliggende bestanddelen van de schadelast (hospitalisatieverzekering). Om de marktaandelen te beschermen hebben de ondernemingen verschillende strategieën gevolgd, zowel op het vlak van de prijszetting als op het vlak van de waarborgen en voordelen voor de klant;
- ▶ hoewel individueel sparen in het licht van de vergrijzing meer dan ooit een noodzaak is, hangt het verloop van de omzet van de levensverzekering af van de verdeling van het beschikbare inkomen van de gezinnen tussen consumptie en sparen enerzijds en tussen sparen door middel van verzekeringen of onder andere vormen

anderzijds. De gezinnen hebben een groter deel van hun inkomen aangewend (moeten aanwenden?) voor consumptie, onder meer door toedoen van de hogere prijzen van brandstof en voedsel. De jongste cijfers inzake spaarquote bevestigen deze trend : sparen staat op het laagste peil sinds jaren. De keuze voor verzekeringen hangt dan weer af van omgevingsfactoren. De beleggingsverzekeringen van tak 23 verliezen een miljard aan omzet, een daling met zowat een vierde, terwijl ook de opgebouwde tegoeden voor het eerst ook een miljard moeten prijsgeven : de evolutie van de waarde van de deelbewijzen kon de inkrimping van de vraag en het vervallen van contracten niet bijbenen. Dat weerspiegelt de benauwde stemming op de beurzen.

De producten met rentewaarborg boeken in 2007 een forse groei, met name in tak 21, waar de vooruitgang met zo'n twee miljard euro of 16,7% bevestigt dat de producten van deze branche zoals onlangs nog erkend werd door Test-Aankoop goed beantwoorden aan de noden van veel gezinnen. Niettemin blijft het uitkijken naar de argumenten die concurrerende aanbieders hanteren om de keuze van de gezinnen te helpen bepalen, inzake rendement, liquiditeit, fiscaal statuut, enz.

De schadelast neemt in de meeste schadeverzekeringsbranches lichtjes toe (brand, auto – zowel BA, materiële schade, als rechtsbijstand, bijstand), met de merkbare uitzondering in de arbeidsongevallen.

Die trend gaat gepaard met een lagere bijdrage van de financiële opbrengsten tot het eindresultaat. Een en ander onderlijnt het belang – niet in het minst voor de klant – om zowel de frequentie van de schadegevallen als hun ernst omlaag te krijgen. Dat is niet alleen het werk van de gekende preventie-instituten, maar ook van de overheid.

Voorkomen van verkeersongevallen, watersnood of geschillen die uitmonden in procesvoering : het zijn telkens doelstellingen van algemeen belang, en daar moet Assuralia de beleidsmakers van kunnen overtuigen met als extra argument dat het de prijs van de verzekeringen helpt beperken.

2007 is geen jaar van grote verschuivingen in commissielonen en kosten, behalve in tak 23, wat dan weer in het licht van twee jaren van scherpe terugval in de premies gezien moet worden. De bijstandverzekering, daarentegen, zet een opmerkelijk positieve prestatie inzake productiviteit neer.

Het financiële bestanddeel van de verzekeringsverrichtingen, dat vooral de takken leven en lichamelijk letsel betreft, stoelt traditiegetrouw op een obligatieportefeuille die gekenmerkt wordt door het hogere rentebeleid van de Europese Centrale Bank (ECB), dat de meerwaarden stevig heeft doen slinken. Voor de levensverzekering met gewaarborgd rendement dalen de financiële opbrengsten, terwijl het eindsaldo vrij stabiel blijft ten opzichte van 2006. Voor de eerste maal overschrijden de winstdeelnemingen de drempel van een miljoen euro.

Wauthier Robyns  
cia@assuralia.be

### Marktaandeelen van de 15 grootste ondernemingsgroepen (in % van het marktincasso)

Positie 2007	Verschuiving T.o.v. 2006	Groep	Totaal	Niet-Leven	Leven
1		Fortis	24,7	16,3	28,4
2		AXA/Winterthur	16,7	22,1	14,3
3		Ethias	12,9	13,6	12,7
4		KBC	10,8	9,2	11,5
5		Dexia	9,5	4,0	11,9
6	+3	P&V	4,2	6,4	3,2
7	-1	ING	3,5	0,7	4,7
8	-1	Allianz	3,4	4,0	3,1
9	-1	Delta Lloyd/Swiss Life	2,6	0,6	3,5
10		ERGO	1,9	3,8	1,0
11		Generali	1,8	2,0	1,7
12		Mercator	1,5	3,6	0,6
13		Federale	1,0	2,1	0,5
14		Argenta	0,9	0,8	0,9
15		Mensura	0,5	1,6	0,0
		<b>TOP 15</b>	<b>95,9</b>	<b>90,9</b>	<b>98,1</b>

## 2. Incasso's

	Incasso's (In miljoen euro)		Nominale groei (%)	
	2006	2007	2005/2006	2006/2007
<b>BELGIË*</b>				
<b>1. ONGEVALLEN, BEHALVE AO</b>	390	390	1,1%	0,0%
<b>2. ARBEIDSONGEVALLEN (AO)</b>	1.083	1.126	2,3%	4,0%
▶ Wet van 71 (privésector)	968	1.006	2,5%	4,0%
▶ Wet van 67 (openbare sector)	115	119	0,6%	3,4%
<b>3. ZIEKTE</b>	936	1.035	9,3%	10,6%
<b>4. MOTORRIJTUIGEN</b>	3.034	3.089	1,7%	1,8%
▶ Voertuigcasco	1.065	1.114	4,4%	4,6%
▶ BA-motorrijtuigen	1.969	1.975	0,3%	0,3%
<b>5. BRAND</b>	1.969	2.126	7,0%	8,0%
▶ Woningen	1.178	1.285	9,5%	9,1%
▶ Andere eenvoudige risico's	400	442	5,6%	10,5%
▶ Speciale risico's	391	400	1,6%	2,3%
<b>6. ALGEMENE BA</b>	694	726	6,2%	4,6%
<b>7. ANDERE BOAR</b>	1.002	1.042	1,3%	4,0%
▶ Transport	230	224	4,8%	-2,9%
▶ Krediet/Borgtocht	184	198	7,4%	7,9%
▶ Diverse geldelijke verliezen	148	159	-13,6%	7,0%
▶ Rechtsbijstand	300	313	3,9%	4,1%
▶ Hulpverlening	139	149	1,3%	7,0%
<b>TOTAAL NIET-LEVEN</b>	<b>9.108</b>	<b>9.535</b>	<b>3,9%</b>	<b>4,7%</b>
<b>8. LEVEN INDIVIDUEEL</b>				
▶ Gewaarborgde rente (tak 21)	11.795	13.766	-18,1%	16,7%
▶ Beleggingsfondsen (tak 23)	3.955	2.993	-37,3%	-24,3%
▶ Kapitalisatieverrichting (tak 26)	741	618	125,8%	-16,6%
<b>TOTAAL LEVEN INDIVIDUEEL</b>	<b>16.491</b>	<b>17.377</b>	<b>-21,7%</b>	<b>5,4%</b>
<b>9. LEVEN GROEP</b>				
▶ Gewaarborgde rente (tak 21)	3.772	4.154	-3,8%	10,1%
▶ Beleggingsfondsen (tak 23)	119	127	12,3%	7,1%
<b>TOTAAL LEVEN GROEP</b>	<b>3.891</b>	<b>4.281</b>	<b>-3,4%</b>	<b>10,0%</b>
<b>TOTAAL LEVEN</b>	<b>20.382</b>	<b>21.658</b>	<b>-18,7%</b>	<b>6,3%</b>
<b>TOTAAL NIET-LEVEN EN LEVEN</b>	<b>29.491</b>	<b>31.193</b>	<b>-12,9%</b>	<b>5,8%</b>
<b>EUROPESE UNIE **</b>				
<b>TOTAAL NIET-LEVEN</b>	381	395	7,7%	3,8%
<b>TOTAAL LEVEN</b>	628	657	6,8%	4,6%
<b>TOTAAL NIET-LEVEN EN LEVEN</b>	1.009	1.052	7,1%	4,3%

\* Bedragen op basis van een gemeenschappelijke steekproef voor 2006 en 2007. De cijfers voor 2006 kunnen daardoor enigszins afwijken van die uit de vorige studie.

\*\* 25 lidstaten – 2007: voorlopige cijfers van het CEA

## Methodologie

De incasso-enquête heeft alleen betrekking op de rechtstreekse verzekeringsverrichtingen in België. De rechtstreekse verzekering in het buitenland en de aangenomen herverzekering zijn dus niet in aanmerking genomen. De enquête is uitgevoerd op basis van een gemeenschappelijke steekproef voor de jaren 2006 en 2007, die voor vrijwel de hele Belgische verzekeringsmarkt representatief is, met inbegrip van de niet bij Assuralia aangesloten ondernemingen en de Belgische bijkantoren van in de Europese Gemeenschap gevestigde bedrijven die niet door de Commissie voor het Bank, Financier- en Assurantiewezen (CBFA) worden gecontroleerd. De verrichtingen die in ons land via vrije dienstverrichting worden gesloten vanuit een ander land van de Europese Economische Ruimte, zijn echter niet in de enquête opgenomen.

## In leven veert incasso op

De cijfers voor 2007 wijzen op een nominale groei met 5,8% van het totale volume van de rechtstreekse zaken in België, na de daling met 12,9% in 2006. Het totale premie-inkomen komt zo op 31,2 miljard euro, tegenover 29,5 miljard het jaar voordien en bijna 34 miljard in 2005. Ter herinnering, die daling in 2006 kan worden verklaard door de invoering van de taks van 1,1% voor de operaties inzake individuele levensverzekering. Rekening houdend met een inflatiepercentage van 1,8% over het hele jaar 2007 is de werkelijke groei van het activiteitenvolume 3,9% tegenover een terugval van 14,5% in 2006.

De penetratiegraad van de verzekering in de Belgische economie, dit is de verhouding tussen het totale premie-inkomen en het BBP, bedraagt 9,4% tegenover 9,3% een jaar voordien en 11,4% in 2005.

Dat de penetratiegraad van de niet-levensverzekering over een lange periode stagneert – 2,9% in 2007, het niveau van 2001 – duidt op de verzadiging van de schadeverzekeringsmarkt en de stevige concurrentie die deze verrichtingen kenmerkt. Alleen in 2002 en 2003 kwam de penetratiegraad boven de 3% uit, onder impuls van tarief-aanpassingen die werden doorgevoerd in een periode van beperkte economische groei.

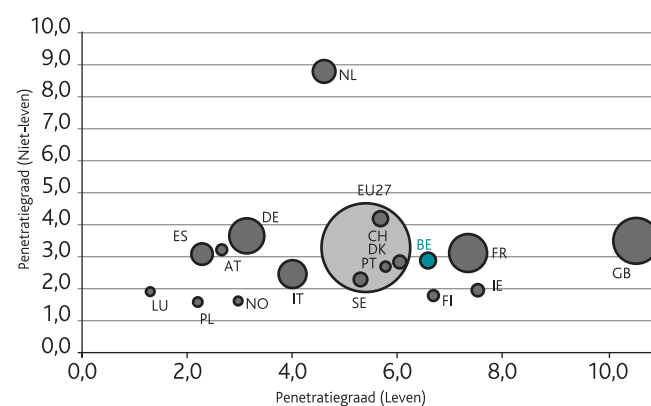
In 2007 werd in België een grotere groei vastgesteld dan algemeen in de Europese Unie, zowel voor de verrichtingen niet-leven als voor activiteiten leven. In niet-leven daalt de Europese groei van 7,7% in 2006 naar 3,8% in 2007, een percentage dat op één lijn zit met de algemene economische groei. In leven is het Europese premie-inkomen in 2007 gestegen met 4,6%, tegenover 6,8% in 2006. Algemeen bedraagt de Europese groei in 2007 voor alle activiteiten ongeveer 4,3% tegenover 7,1% in 2006.

Het gewicht van de Belgische verrichtingen in het geheel van de Europese activiteiten is dus lichtjes gestegen in 2007. Zo vertegenwoordigt het Belgische premie-inkomen niet-leven bijna 2,5% van het Europese premie-inkomen. In de levensverzekering ligt dat percentage hoger, namelijk 3,5% en, voor alle verrichtingen, bedraagt het bijna 3,1% tegenover 3% eind 2006. Studies van Swiss Re hebben uitgewezen dat België daarmee de zevende plaats bekleedt inzake premie-inkomenvolume.

De onderstaande grafiek, waaruit grote verschillen tussen de landen naar voren komen, maakt duidelijk dat de penetratiegraad bijna nergens in Europa zo hoog is als in België. Van de "grote markten" doen immers alleen Groot-Brittannië en Frankrijk beter.

De penetratiegraad van de schadeverzekering in België blijft met 2,9% dan weer onder het gemiddelde van 3,2% voor Europa, waar Nederland het sterkst scoort door de ontwikkeling van de zorgverzekering op deze markt.

## Penetratiegraad van de verzekering in de economie in Europa (2007)



Bron: CEA, Swiss Re

## 3. Financiële opbrengsten en beleggingen

### Methodologie

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de aan het toezicht van de Commissie voor het Bank, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) onderworpen ondernemingen (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de Europese Economische Ruimte (EER) gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. Aangezien de "professionele" herverzekeraars (die met andere woorden uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) nog niet onderworpen zijn aan het CBFA-toezicht, wordt met hun activiteiten geen rekening gehouden.

In het geheel van de verrichtingen (leven en schade) zijn opgenomen: de directe verzekeringsverrichtingen in België en het buitenland, alsook enkele aangenomen herverzekeringsverrichtingen.

Met het oog op coherentie wordt er telkens een onderscheid gemaakt tussen de tak 23-beleggingen en de overige beleggingen. Tak 23-beleggingen worden immers altijd gewaardeerd tegen marktwaarde en gaan gepaard met boekhoudkundige "waardecorrecties" die uit de overige financiële opbrengsten moeten worden gehaald om de niet aan tak 23 toegerekende beleggingsrendementen correct te kunnen analyseren.

### Beleggingen buiten tak 23 (in miljoenen euro)

Marktwaarde	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Terreinen en gebouwen	3.507	3.567	3.808	3.599	3.791	4.222
Participaties	6.808	7.096	7.665	9.295	11.612	13.269
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	13.311	13.236	16.021	20.876	24.041	23.308
Obligaties en andere vastrentende effecten	62.536	75.017	94.006	105.293	116.561	125.560
Hypothecaire leningen, schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen	10.966	12.395	11.297	11.534	11.575	12.104
<b>TOTAAL</b>	<b>97.128</b>	<b>111.311</b>	<b>132.797</b>	<b>150.597</b>	<b>167.580</b>	<b>178.463</b>

### 3.1. Analyse van de beleggingen

De waardering tegen marktwaarde van alle beleggingen zonder tak 23 geeft voor eind 2007 een volume van 178,5 miljard euro. Hun boekwaarde vertegenwoordigt 173,5 miljard euro. De latente meerwaarden bedragen dus 5 miljard euro, tegenover 11,5 miljard euro in 2006. Het globale percentage van de latente meerwaarden daalt zo tot 2,9% eind 2007, tegenover 7,3% eind 2006 en 10,1% eind 2005.

Dit is het zwakste percentage sinds 2000. Zelfs in 2002, in volle beurscrisis, werden nog voor 3,7% meerwaarde opgetekend.

Het gunstige beursklimaat in 2005 en 2006 heeft sinds medio 2007 plaatsgemaakt voor een duidelijk minder positief klimaat. Het is dan ook niet verwonderlijk dat op het eind van dat boekjaar de latente meerwaarden op aandelen achteruitgegaan zijn. Eind 2007 bedragen die nog slechts 4,1 miljard euro, tegenover 5,7 miljard eind 2006. De tegenvallende beursresultaten verklaren waarom de totale markt waarde van de aandelen tussen eind 2006 en eind 2007 daalde met 700 miljoen euro, terwijl hun boekhoudkundige waarde stijgt met bijna 800 miljoen over dezelfde periode.

Het sombere beursklimaat heeft eveneens een weerslag op de valorisatie van de participaties van de verzekeringsondernemingen. Hun boekhoudkundige waarde stijgt met 2,7 miljard euro, maar hun marktwaarde stijgt slechts met

### Beleggingen tak 23 (in miljoenen euro)

Marktwaaarde	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Terreinen en gebouwen	0	0	0	0	0	170
Participaties	0	0	0	3	3	3
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	12.755	13.023	13.298	19.421	21.176	18.832
Obligaties en andere vastrentende effecten	2.131	2.625	3.213	4.062	3.834	4.633
Hypothecaire leningen, schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen	872	1.636	2.422	1.254	397	681
<b>TOTAAL</b>	<b>15.758</b>	<b>17.284</b>	<b>18.933</b>	<b>24.740</b>	<b>25.410</b>	<b>24.319</b>

1,7 miljard euro. Dit brengt mee dat de latente meerwaarden die er betrekking op hebben dalen van 2,1 miljard euro naar 1,1 miljard, m.a.w. een daling met bijna de helft.

Voor wat betreft de obligaties is de daling van hun marktwaaarde nog groter en de latente meerwaarden, eind 2006 nog goed voor 2,1 miljard euro, hebben plaatsgemaakt voor latente minwaarden ten belope van 2,2 miljard eind 2007. De hogere rentevoeten op lange termijn tegenover de voorgaande jaren verklaren die ongunstige ontwikkeling, die in 2006 werd ingezet.

Hoewel het totaalbedrag van de latente meerwaarden in de buurt komt van dat van 2003, is het profiel ervan sindsdien grondig gewijzigd. De meerwaarden op vastrentende effecten, die in 2003 nog bijna drie miljard euro bedroegen, zijn helemaal weggesmolten. En na de latente minderwaarden van toen op aandelen kwamen tot in 2007 grote meerwaarden.

Zoals uit de tabel op p.7 blijkt, is het relatieve aandeel van de effecten met variabele opbrengst in de portefeuille van de verzekeraars zeer afhankelijk van het beursklimaat. Na een neerwaartse trend tussen 2001 en 2003 kwam in 2005 en 2006 een lichte stijging en een status-quo in 2007. Het relatieve aandeel van de participaties steeg eveneens lichtjes tussen 2004 en 2007, in die mate dat het relatieve aandeel van beide categorieën samen sinds 2004 vrij stabiel is gebleven, na een forse daling tussen 2001 en

2004.

Het relatieve aandeel van de vastrentende effecten is tussen 2006 en 2007 nauwelijks geëvolueerd. Het bedraagt 70% van het beleggingstotaal, een percentage dat dus duidelijk hoger ligt dan het dieptepunt van 60% in 2001.

De beurscrisis van het begin van de jaren 2000, die in 2002 en 2003 geleid heeft tot een strategische herschikking van de effectenportefeuille ten voordele van obligaties, alsook het vooruitzicht, vanaf 2004 / 2005, van de toekomstige prudentiële bepalingen "Solvency II", waardoor aanzienlijke solvabiliteitskapitalen moeten vrijgemaakt worden teneinde de gevolgen te kunnen opvangen van de volatiliteit op korte termijn van de aandelenmarkten, zijn een verklaring voor de aanhoudende daling van het relatieve aandeel van die effecten tegenover het begin van de jaren 2000.

Voor het eerst is het totale volume van de beleggingen van de tak 23 gedaald tegenover het vorige boekjaar. Eind 2007 bedragen die beleggingen in totaal 24,3 miljard euro, tegenover 25,4 miljard een jaar eerder. Die daling kan worden verklaard door de verdere daling van de premieinkomens voor die tak in 2007, gekoppeld aan de slechte beursresultaten.



### 3.2. Financiële opbrengsten en rendement van de beleggingen

Voor een beter begrip van de financiële rendabiliteit van de ondernemingen op jaarbasis worden de rendementen gewaardeerd op basis van de financiële opbrengsten, teruggebracht tot de marktwaarde van de beleggingen waarop ze betrekking hebben in plaats van hun boekwaarde. Deze laatste overschat immers meestal de beleggingsrendabiliteit, aangezien ze geen rekening houdt met de latente meerwaarden die de onderneming vastlegt om die financiële opbrengsten te creëren.

Het totale beleggingsrendement zonder tak 23 herstelt zich spectaculair tussen 2006 en 2007, zowel vóór als na verrekening van de niet-recurrente elementen. Met een totaal rendement van 5,6% noteert het boekjaar de beste financiële prestatie over alle geobserveerde jaren heen.

Het verschil in rendement vóór en na meerwaarden en waardecorrecties stijgt van 1% eind 2006 naar 1,3% in 2007, wat in de buurt ligt van het verschil in 2005.

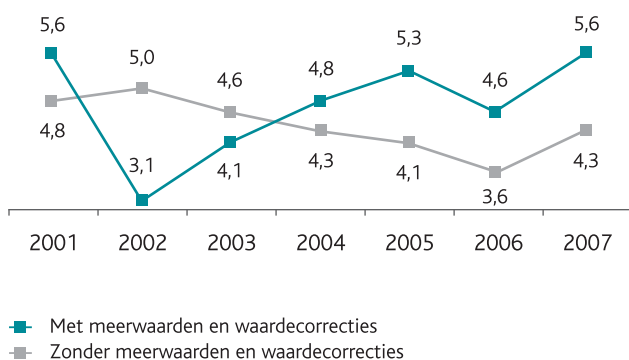
De stijging van de financiële opbrengsten is vooral toe te schrijven aan de participaties die de verzekeraars bezitten. Ze wordt dan ook in hoofdzaak vastgesteld in de niet-technische rekening.

De in vergelijking met 2006 voor 2007 genoteerde stijging van de rendementen wordt dus niet weerspiegeld in de ontwikkeling van de aan de technische voorzieningen toegerekende rendementen. De ondernemingen hebben aan die laatste in een 2007 een gemiddeld rendement toegerekend van 5,2%, tegenover 5,3% in 2006, terwijl 3,4% volstond om het financieel evenwicht te bereiken, tegenover 3,3% in 2006.

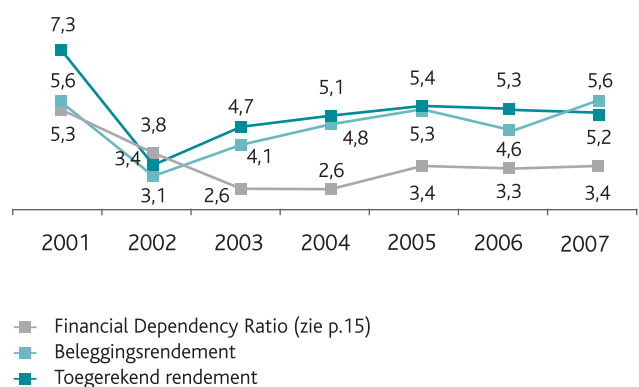
Voor het eerst in de jaren 2000 is het toegerekende rendement lager dan het totale nettobeleggingsrendement. Het positieve verschil van een 0,7 procentpunt in 2006 maakt plaats voor een negatief verschil van 0,4 punt.

Toch moeten die verschillen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, vooral voor elke onderneming individueel, aangezien er niet te verwaarlozen verschillen kunnen opduiken tussen de dekkingswaarden van de technische voorzieningen enerzijds en de beleggingen anderzijds.

Beleggingsrendementen (buiten tak 23) (in %)



Rendementen, toerekening en financiële behoeften (buiten tak 23) (in %)



## 4. Commissielonen en kosten

### 4.1. Beheers- en administratiekosten

De jaarrekening voorziet in een dubbele uitsplitsing van de algemene kosten die in 2007 3,3 miljard euro bedroegen,

tegenover 3,1 miljard in 2006. Het aandeel van de personeelskosten binnen het totaal van de algemene kosten daalt lichtjes, van 57% van het totaal in 2006 tot 56% in 2007.

#### Uitsplitsing van de beheers- en administratiekosten in 2007 (in miljoenen euro)

	Technische rekeningen technische		Niet- rekening	Totaal
	Niet-Leven	Leven		
<b>Per bestemming</b>				
Beheerskosten i.v.m. acquisitie	598	319	-	917
Interne schadebeheerskosten	715	91	-	806
Administratiekosten	952	494	-	1.446
Beleggingsbeheerskosten	30	81	44	155
<b>TOTAAL</b>	<b>2.295</b>	<b>985</b>	<b>44</b>	<b>3.324</b>
<b>Per aard</b>				
Personeel	-	-	-	1.870
Andere bedrijfskosten	-	-	-	1.454
<b>TOTAAL</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>3.324</b>

### 4.2. Commissielonen

De commissielonen aan de tussenpersonen bedragen in totaal 2.453 miljoen euro in 2007, dit is 7,5% van het totale premie-inkomen, een lichte stijging in vergelijking

met 2006. Die verzwaring van de commissieloonratio wordt vastgesteld voor de meeste verzekeringstakken, waaronder de takken BOAR en leven individueel.

#### Premies en commissielonen (zonder bijkantoren - in miljoenen euro)

	Verdiende premies		Commissielonen		Verhouding (in %)	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
BOAR (*)	7.433	7.765	1.187	1.262	16,0	16,3
AO Wet van 71 (*)	966	1.008	60	62	6,2	6,2
Leven individueel tak 21 (*)	12.468	14.314	589	664	4,7	4,6
Leven individueel tak 23 (*)	3.937	2.994	135	125	3,4	4,2
Leven groep takken 21/23 (*)	3.858	4.296	46	60	1,2	1,4
Directe zaken in buitenland (Schade)	1.696	1.722	203	212	12,0	12,3
Directe zaken in buitenland (Leven)	258	200	16	16	6,2	8,0
<b>Totaal van de verrichtingen **</b>	<b>31.115</b>	<b>32.860</b>	<b>2.283</b>	<b>2.453</b>	<b>7,3</b>	<b>7,5</b>

\* Directe zaken in België in de takken Brand, Ongevallen en Allerlei risico's

\*\* Inclusief directe zaken in België en aangenomen herverzekering

### 4.3. Totaal van de kosten en commissielonen

Tot in 2005 daalden de kosten- en commissieloonratio's structureel, wat een weerspiegeling was, enerzijds, van het stijgende gewicht van de levensverzekeringverrichtingen in het geheel der verrichtingen en, anderzijds, van de wil van de ondernemingen om hun kostenniveaus te doen dalen. Zo vertegenwoordigde die ratio nog slechts 14,3% van het totale premie-inkomen in 2005, tegenover 21,3% in 2001.

In 2006 kon de stijging met bijna 3 punten in hoofdzaak verklaard worden door de forse daling van de premie-inkomens voor individuele levensverzekeringen tegenover 2005 en, bijgevolg, door het grotere gewicht van de verrichtingen niet-leven, die gekenmerkt worden hogere

commissieloonpercentages dan in leven, in het geheel der activiteiten.

In 2007 stijgen die ratio's voor het tweede opeenvolgende jaar. Uit onderstaande grafieken blijkt dat de activiteiten niet-leven aan de basis liggen van die opwaartse beweging, terwijl de activiteiten leven licht dalende kosten- en commissieloonratio's noteren.

Uit die ontwikkelingen blijkt ook dat door het klimaat van scherpe concurrentie waarin de ondernemingen zich bewegen, ze hun werkings- en distributiekosten moeilijk onder controle kunnen houden, en dit voor alle bedrijfstakken.

#### Ontwikkeling van kosten en commissielonen voor alle activiteiten samen (in% van de verdiende premies)

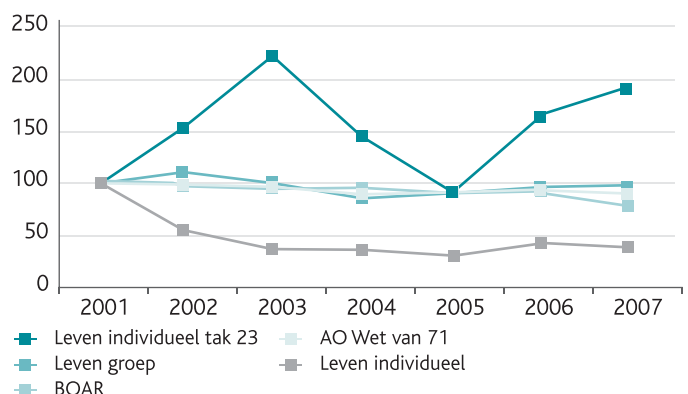
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Commissielonen	8,3	7,7	7,3	5,9	7,3	7,5
Personeelskosten	7,3	6,2	5,6	4,9	5,6	5,7
Andere bedrijfskosten	5,3	4,4	4,2	3,5	4,3	4,4
<b>Commissielonen en algemene kosten</b>	<b>20,9</b>	<b>18,3</b>	<b>17,1</b>	<b>14,3</b>	<b>17,2</b>	<b>17,6</b>

De stijging van het algemene niveau van kosten en commissielonen is het sterkst voor de verrichtingen individuele levensverzekering met gewaarborgde rentevoet, ten gevolge van de inkringing van het zakenvolume in 2006.

Ze blijkt ook, maar minder uitgesproken, voor BOAR-verrichtingen en arbeidsongevallenverrichtingen, ondanks de stijging van het premie-inkomen in deze bedrijfstakken, zowel in 2006 als in 2007.

De kosten en commissielonen halen in 2007 voor de meeste verrichtingen opnieuw het niveau van 2003 / 2004, waarbij de situatie zich naargelang de bedrijfstak anders ontwikkelt.

#### Ontwikkeling van het relatieve gewicht van de algemene kosten (2001 = 100)



## 5. Rendabiliteit en "Financial Dependency Ratio" (FDR)

### Methodologie

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de aan het toezicht van de CBFA onderworpen ondernemingen (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de Europese Economische Ruimte (EER) gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. Met de activiteiten van de gespecialiseerde herverzekeraars (die uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) werd geen rekening gehouden, aangezien die nog niet onderworpen zijn aan de rapporteringsverplichtingen van de CBFA.

In het geheel van de verrichtingen (leven en niet-leven) zijn opgenomen: de rechtstreekse verzekeringsverrichtingen in België en het buitenland, alsook enkele aangenomen herverzekeringverrichtingen.

### 5.1. Synthese van de resultatenrekeningen

De resultatenrekening bevat drie bestanddelen: de technische rekeningen niet-leven en leven en de niet-technische rekening. De technische rekeningen omvatten alle technische en financiële elementen die rechtstreeks aan de verzekeringsactiviteiten gekoppeld zijn. De niet-technische rekening omvat alle andere bestanddelen, zoals de financiële opbrengsten uit het eigen vermogen, de belastingen op het resultaat of de uitzonderlijke elementen die niet rechtstreeks aan de verzekeringsverrichtingen toe te schrijven zijn.

De technisch-financiële rendabiliteitsratio's, alsook de ratio's op basis van de niet-technische rekening worden, tenzij anders vermeld, uitgedrukt in procent van het totaal van de in niet-leven (of "schade") en leven verdiende premies. In 2007 bedroegen deze laatste 32,9 miljard euro, tegenover 31,1 miljard in 2006.

#### 5.1.1. Technische niet-leven

De **technische rekening niet-leven** omvat de directe zaken in België (BOAR, alle AO-activiteiten), de directe zaken in het buitenland en de aangenomen herverzekering. In 2007 heeft de onderzochte steekproef betrekking op een volume verdiende premies van 11 miljard euro voor het geheel van die verrichtingen, tegenover 10,5 in 2006.

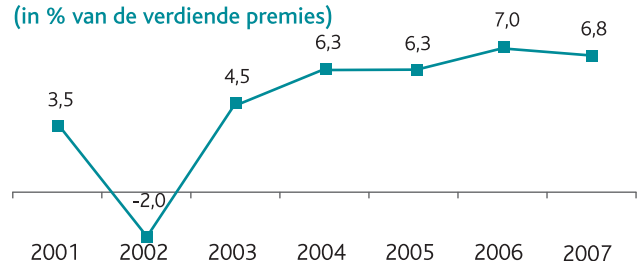
Het netto technisch-financiële saldo bedraagt 1,3 miljard euro, dit is 11,8% van de premies, tegenover 11,2% in 2006. Die goede resultaten vloeien vooral voort uit de beheersing van de schade-premieratio's in de BOAR-takken.

#### 5.1.2. Technische leven

De technische rekening leven stemt mutatis mutandis overeen met dezelfde gegevens voor de verrichtingen "leven", wat neerkomt op 21,9 miljard euro aan premies in 2007, tegenover 20,6 miljard in 2006. Het technisch-financiële saldo noteert in 2007 een winst van bijna 1 miljard euro, dit is 4,3% van de premies, tegenover 4,8% in 2006.

Voor alle verzekeringsverrichtingen samen creëren de ondernemingen in 2007, net als in 2006, een netto technisch-financiële saldo van 2,2 miljard euro, goed voor 6,8% van het premie-inkomen, tegenover 7% in 2006.

#### Geheel van de verrichtingen: netto technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)



### 5.1.3. Niet-technische rekening

De niet-technische rekening omvat alle andere elementen van de resultatenrekening die niet rechtstreeks toe te rekenen zijn aan de verzekeringsverrichtingen.

**Lopend resultaat:** netto technisch-financiële saldi, verhoogd met het saldo van de financiële opbrengsten van de niet-technische rekening en het saldo van de andere terugkerende opbrengsten en kosten die niet aan de verzekeringsactiviteit verbonden zijn.

#### Lopend resultaat (in % van de verdiende premies)



In 2007 noteert het **lopend resultaat** een winst van 3,9 miljard euro, tegenover 2,6 miljard in 2006, goed voor 11,8% van het premietotaal in 2007, tegenover 8,5% in 2006.

Het verschil met de boekhoudkundige rendabiliteit kan worden verklaard door het gestegen belang in 2007 van de niet-recurrente financiële opbrengsten van de niet-technische rekening en moet getemperd worden door de gelijktijdige daling van de latente meerwaarden, die weegt op de economische rendabiliteit van de ondernemingen.

#### Te bestemmen resultaat van het boekjaar (in % van de verdiende premies)



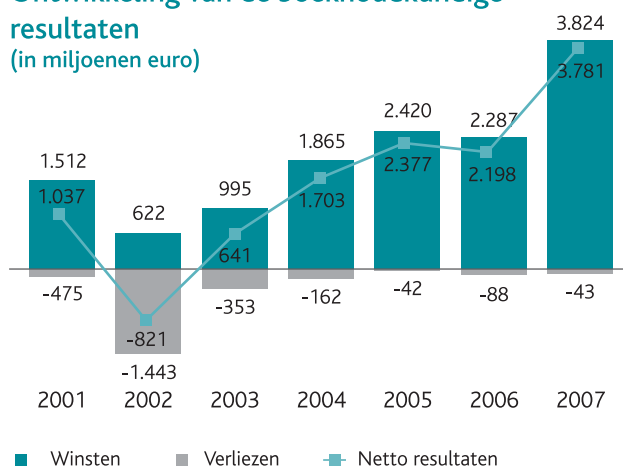
**Te bestemmen resultaat van het boekjaar:** lopend resultaat, verhoogd met het saldo van de niet-recurrente opbrengsten en kosten (uitzonderlijke opbrengsten en kosten, netto belastingen en netto overdrachten van/naar de belastingvrije reserves).

Het te bestemmen resultaat van het boekjaar noteert een winst van 3,8 miljard euro in 2007, dit is 11,5% van het premietotaal, tegenover 2,2 miljard in 2006, wat toen 7,1% van de premies uitmaakte. Het behoud van goede technische resultaten, alsook de duidelijke groei van de financiële opbrengsten verklaren het betere te bestemmen resultaat voor het boekjaar in 2007 tegenover dat in 2006.

### 5.2. Evolutie van de boekhoudkundige resultaten

De boekhoudkundige resultaten zetten hun in 2003 ingezette opwaartse trend voort, nadat in 2002 nog een verlies van 800 miljoen euro genoteerd werd. In 2007 bedraagt het nettoresultaat (winst min verlies) 3,8 miljard euro, tegenover 2,2 miljard in 2006. 8 ondernemingen noteren een boekhoudkundig verlies, voor een bedrag van 43 miljoen euro, tegenover 88 miljoen euro in 2006, toen toe te schrijven aan 9 ondernemingen.

#### Ontwikkeling van de boekhoudkundige resultaten (in miljoenen euro)



### 5.3. Eigen vermogen en rendabiliteit

**Boekhoudkundig eigen vermogen:** totaal van eigen kapitaal en fondsen voor toekomstige dotaties, verminderd met de immateriële vaste activa en het niet-gestorte deel van het kapitaal.

**Eigen vermogen tegen marktwaarde:** boekhoudkundig eigen vermogen vermeerderd met de netto latente meerwaarden andere dan op obligaties. De latente meerwaarden (uitsplitsing en ontwikkeling) worden in detail besproken in het hoofdstuk "Beleggingen en financiële opbrengsten" van dit document.

#### Ontwikkeling van het eigen vermogen (in miljoen euro)

einde boekjaar: alle ondernemingen	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gemiddelde "boekwaarde"	8.809	8.639	8.825	9.732	10.327	10.896	12.021
Gemiddelde marktwaarde	14.136	10.397	9.390	12.222	15.576	19.035	20.241
Marktwaarde (Basis: 2001 = 100)	100%	74%	66%	86%	110%	135%	143%

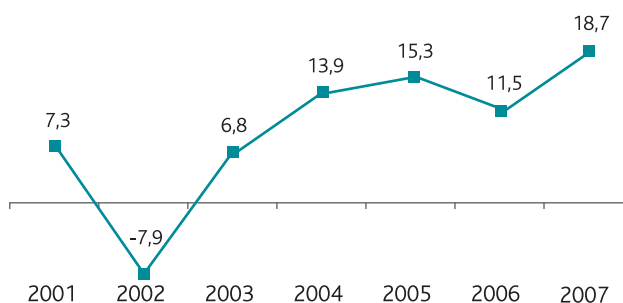
Het boekhoudkundig eigen vermogen overschrijdt de kaap van 12 miljard euro in 2007 en stijgt met ongeveer 36% tegenover 2001, door de in 2003 doorgevoerde herkapitalisaties en het herstel van de resultaten dat sindsdien genoteerd werd.

Het eigen vermogen tegen marktwaarde bedraagt 19,9 miljard euro eind 2007, tegenover 20,6 miljard eind 2006. De daling van de latente meerwaarden op aandelen en winstdeelnemingen is toe te schrijven aan de tegenvallende beursprestaties sinds medio 2007.

Rekening houdend met de gemiddelden bij het begin en op het einde van het boekjaar, steeg het eigen vermogen van 14,1 miljard euro in 2001 tot 20,2 miljard miljard eind 2007. Dat is een stijging met 43%.

Tijdens dezelfde periode stegen de prudentiële eisen inzake

#### Rendabiliteit van het eigen vermogen (marktwaarde, in %)



te vormen marges met bijna 75%. In 2007 bedraagt het eigen vermogen 2,7 maal de vereiste solvabiliteitsmarge. In 2001 was dit nog meer dan drie maal. Die vaststelling herinnert er ons aan dat ieder jaar een aanzienlijk deel van de sectorale winsten vastgelegd blijft in de ondernemingen om te voldoen aan de toenemende reglementaire behoeften aan solvabiliteitskapitaal.

Het rendement op eigen vermogen (RoE) wordt gedefinieerd aan de hand van twee verschillende indicatoren.

Een eerste indicator definieert dit als de verhouding tussen, enerzijds, het te bestemmen resultaat van het boekjaar en, anderzijds, de gemiddelde waarde van het eigen vermogen tegen marktwaarde. Op basis van deze indicator stijgt de rendabiliteit van het eigen vermogen van 11,5% in 2006 naar 18,7% in 2007.

Die forse stijging kan worden verklaard door de stijging van het te bestemmen resultaat van het boekjaar, dat van 2,2 miljard euro in 2006 stijgt naar 3,8 miljard euro in 2007, maar ook door de stagnering van het gemiddelde eigen vermogen tegen marktwaarde, dat op zijn beurt het resultaat is van twee tegengestelde bewegingen, namelijk een groei van het boekhoudkundige eigen vermogen, die gecompenseerd wordt door een forse daling van de latente meerwaarden sinds juli 2007.

Onder overigens gelijke omstandigheden leidt een daling van het eigen vermogen tegen marktwaarde, bijvoorbeeld, in het spoor van de tegenvallende beursprestaties, aldus paradoxaal genoeg tot een verbetering van die ratio.

Wanneer ook rekening gehouden wordt met de aanzienlijke daling van het beschikbare vermogen van de verzekeraars, dient de "schijnbaar" forse rendabiliteit voor 2007 dus gerelativeerd te worden. Die "netto vermogensvariatie" van de houders van het eigen vermogen, gedefinieerd als de som van het te bestemmen resultaat van het boekjaar en de schommelingen van de latente meerwaarden andere dan op obligaties, wordt aldus herleid tot de oorspronkelijke inbreng, gewaardeerd tegen marktwaarde.

De bovenstaande grafiek illustreert de grotere variabiliteit van de resultaten die aldus berekend werden.

Terwijl de "klassieke" rendabiliteitsratio's tussen 2002 en 2007 gestegen zijn van -8% tot bijna 19%, publiceerde de tweede indicator een economisch verlies van bijna 50% in 2002 en een maximum van 37,5% in 2005. In 2007 publiceerde die indicator een rendabiliteit van 8% tegenover 23,7% in 2006, ten gevolge van de inkrimping van de latente meerwaarden op aandelen en winstdeelnemingen.

Die ratio, die de verzekeringsondernemingen zouden kunnen voorleggen als ze de IFRS 4-norm toepassen, moet natuurlijk met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden aangezien hier het "boekhoudkundige mismatchprobleem" rijst:

de variaties van de latente meer- en minderwaarden op activa zitten erin vervat, maar niet het equivalent ervan op passiva, waaronder de technische voorzieningen, die nog altijd gewaardeerd worden op basis van hun historische waarde of op basis van de afgeschreven kostprijs.

Anderzijds zou die ratio bijzonder leerrijk moeten zijn wanneer de passiva en de activa gewaardeerd worden op basis van hun "juiste waarde" (marktwaarde of marktconforme waarde), zoals voorzien door het Solvency II-project en normaal gezien de toekomstige IFRS-standaard "verzekeringsovereenkomst".

De ondernemingen die over een actief/passief of ALM-beheer beschikken dat zorgt voor een adequate verbinding tussen activa en passiva, zouden de variabiliteit van die ratio moeten doen dalen. Deze variabiliteit zou dan alleen maar een weergave mogen zijn van de economische mismatches die op hun beurt weergeven in welke mate de ondernemingen aan risico's blootstaan en niet langer een boekhoudkundige mismatch zoals dit momenteel het geval is.

## 5.4. Financial Dependency Ratio en aan de technische voorziening toegerekende opbrengsten

**FDR (Financial Dependency Ratio):** *verhouding, voor een verzekeringsproduct of een groep verzekeringsproducten, tussen het technische resultaat vóór beleggingsopbrengsten en de ermee verbonden gemiddelde technische voorzieningen. Deze ratio bepaalt het minimumrendement dat de technische voorzieningen moeten halen om het financiële evenwicht te bereiken.*

*De FDR biedt het voordeel dat ze zonder onderscheid kan worden toegepast op de verzekeringsproducten niet-leven en leven, en een relevante vergelijking mogelijk maakt tussen de resultaten van producten met een snelle schade-regeling (short tail) en die van producten met een trage schaderegeling (long tail).*

*De FDR kan ook worden vergeleken met het aan de technische voorzieningen toegerekende rendement. Een toegerekend rendement dat hoger is dan de overeenkomstige FDR brengt een positief technisch-financieel saldo voort, terwijl een FDR die hoger is dan het toegerekende rendement een tekort oplevert.*

*In tak 23, waar de technische lasten mee evolueren met de waarde van de beleggingsfondsen, geeft de FDR een eerste beeld van de gemiddelde prestatie van de belegde fondsen.*

### 5.4.1. Ontwikkeling van de FDR

Voor alle verrichtingen niet-leven samen bedraagt de FDR -0,8% in 2007 tegenover -1,3% in 2006. De positieve technische saldi (vóór beleggingsopbrengsten) voor het merendeel van de BOAR-takken verklaren het negatieve cijfer van de FDR en duiden op het behoud van een gezond tarifieringsbeleid, waardoor de verrichtingen rendabel blijven zonder afhankelijk te zijn van de omvang van de financiële opbrengsten, in tegenstelling tot de situatie in het begin van de jaren 2000.

Die situatie verschilt van product tot product: de producten "brand" en "voertuigcasco", met een vrij snel regelings-tempo, noteren sinds 2002 een negatieve FDR, terwijl voor de producten AO, algemene BA of BA-motorrijtuigen, met een veeleer traag afwikkelingstempo, een positieve FDR waargenomen wordt.

Bij de tarifiering wordt dus duidelijk rekening gehouden met de verwachte financiële inbreng, vooral voor de zogenaamde "long tail-takken". Sinds 2006 noteert geen enkele tak nog een FDR van 4% of meer, wat een duidelijke verbetering is in vergelijking met 2005 voor de takken AO, Ziekte en algemene BA.

In leven wordt het technisch-financiële evenwicht bereikt dankzij een minimumrendement van 3,2% in tak 21 individueel, tegenover 3,4 in 2006 en van 3,8% in tak 21 groep, tegenover 4,3% in 2006. Net als in de voorgaande jaren blijkt de situatie zorgwekkender te zijn voor de groepsverzekeringsverrichtingen dan voor die in leven individueel.

In tak 23 weerspiegelt de FDR in hoofdzaak de financiële prestatie van de fondsen waarin de premies belegd werden. Voor die verrichtingen stellen we een gelijklopende ontwikkeling vast met de marktaarde van die fondsen. Dit geldt dan ook, waarbij alle andere zaken gelijk blijven, voor de technische kosten en, in fine, voor de FDR, waarvan de waarden altijd dicht aanleunen zowel bij die van de rendementen van de beleggingen als bij die van de toegerekende rendementen (zie verder).

Algemeen komt voor de verrichtingen leven verbonden met beleggingsfondsen de FDR aldus uit op 1% in 2007, tegenover 5,8% in 2006 en 11,1% in 2005, wat de ongunstige ontwikkeling van de beursmarkten tijdens die periode goed weerspiegelt. Voor alle verrichtingen buiten tak 23 samen bedraagt de FDR 3,4% in 2007 tegenover 3,3% in 2006.



## 6. Solvabiliteit

### Solvabiliteitsmarges

a) **Samengestelde marge** : vermogen van de verzekeringsonderneming, vrij van elke voorzienbare verplichting.

- ▶ De samenstelling van die marge stoelt op een lijst van in aanmerking te nemen elementen, die reglementair vastgesteld is.
- ▶ Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het expliciete deel van de marge (eigen vermogen, achtergestelde leningen, niet-technische reserves, suppletiebijdragen voor onderlinge maatschappijen, ...) en het impliciete deel (geraamde toekomstige winst in leven, niet-afgeschreven acquisitiekosten in de voorzieningen leven, latente meerwaarden, ...).
- ▶ De elementen uit het expliciete gedeelte worden automatisch in aanmerking genomen, die van het impliciete gedeelte op verzoek van de onderneming en met goedkeuring van de CBFA.
- ▶ Een gedeelte van de gevormde marge dient voor de dekking van de activiteiten niet-leven en een ander gedeelte voor de dekking van de activiteiten leven.

b) **Vereiste marges** : bedragen van de samengestelde marge waarover de verzekeringsonderneming met betrekking tot haar activiteiten moet beschikken voor elk van de groepen niet-leven en leven.

- ▶ Die bedragen zijn berekend op basis van:
  - de premies en de schadegevallen in de niet-levensverzekering;
  - de voorzieningen voor definitieve renten in de arbeidsongevallen;
  - de technische voorzieningen en het risicokapitaal in de levensverzekering;
  - het risico dat de onderneming loopt wegens het aanwenden van afgeleide producten.

c) **Dekkingsratio** : verhouding tussen de samengestelde marge en vereiste marge.

d) **CBFA-correctie**: verrichting waarbij de toegelaten latente meerwaarden uit de beschikbare marge gehaald

worden en vervangen worden door het verschil tussen de huidige waarde van de beleggingen en hun boekwaarde (netto latente meerwaarden of netto latente minderwaarden).

- ▶ Deze verrichting heeft tot doel de solvabiliteitsmarge die de verzekeringsondernemingen samenstellen, op een eenvormige wijze te beoordelen, los van de vaststelling door de onderneming van een eventuele "duurzame" minderwaarde op beleggingen, met het boeken van een waardevermindering als gevolg.

d) **Weerstandstest**: verrichting waarbij de gecorrigeerde solvabiliteitsmarge verminderd wordt met een bepaald percentage van de huidige waarde van een beleggingscategorie en vervolgens vergeleken wordt met de vereiste marge.

- ▶ Op die manier gaat men na of de marge van de onderneming volstaat voor het opvangen van waardeverminderingen van activa, vastgelegd op 25% voor aandelen, 15% voor onroerende goederen, 5% voor obligaties, en ten slotte van een cumulatieve waardevermindering van 5% voor gewaarborgde schuldvorderingen op herverzekering, 5% van nog uit te geven premies, 25% van terug te vorderen technische kosten en 50% voor andere vorderingen.

### 6.1. Solvabiliteitsmarges niet-leven

De te vormen marge stijgt voor de verrichtingen niet-leven in 2007 met 3,8% en komt uit op 1.798 miljoen euro.

Het volume van de samengestelde marge stijgt met 7,8% in 2007, tegenover 3% in 2006. Die sterkere stijging van de samengestelde marge ten opzichte van de vereiste marge brengt, op basis van een constante steekproef, een verbetering van de reglementaire dekkingsratio mee met 15 punt in vergelijking met 2006.

Die reglementaire dekkingsratio is 3,5 maal zo groot als de vereiste marge. De in 2003 ingezette opwaartse trend wordt daarmee doorgezet, ondanks de lichte daling in 2006. De laatste vijf jaren is de algemene dekkingsgraad

immers gestegen met 66 procentpunt, vooral wat betreft het expliciete gedeelte van de marge.

Na drie jaren van relatieve stabiliteit tussen 2003 en 2006 tijdens welke het expliciete deel van de samengestelde marge 2,75 maal de samen te stellen marge bedroeg, stijgt die dekkingratio met 33 procentpunt in 2007 en is meer dan 3 maal zo groot als de vereiste marge.

Die forse stijging kan worden verklaard door de sterke financiële opbrengsten in 2007, alsook door de goede boekhoudkundige resultaten die daaruit voortvloeien. Zo vertoonde de balans eind 2007 een positief overgedragen

resultaat van 1,3 miljard euro, tegenover 700 miljoen in 2006. Die factor speelt ook mee voor de verrichtingen leven en de marges die erop betrekking hebben.

Het impliciete deel van de beschikbare marge daalt met elf punt tussen 2006 en 2007 en bedraagt eind 2007 43% van het totaal van de vereiste marge. De daling van het volume van de latente meerwaarden verklaart die daling van de impliciete dekkinggraad.

Globaal gezien vertegenwoordigen de expliciete bestanddelen van de marge 88% van de totale samengestelde marge, tegenover 84% in 2006.

### Solvabiliteitsmarge niet-leven (in miljoenen euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Samengestelde marge	4.779	4.763	5.476	5.625	5.776	5.952	6.305
Vereiste marge	1.554	1.665	1.733	1.797	1.728	1.811	1.798

## 6.2. Solvabiliteitsmarges leven

De vereiste marge voor de verrichtingen leven stijgt in 2007, op basis van een constante steekproef, met 10%. Deze stijging is te vergelijken met de groei van de technische voorzieningen tijdens datzelfde boekjaar.

De gevormde marge daarentegen daalt fors, van 12,2 miljard euro eind 2006 naar 11 miljard eind 2007. Op basis van een constante steekproef betekent dit een daling met 8%.

De daling van de beschikbare marge verklaart die van de globale dekkinggraad. Die dekkinggraad wordt teruggebracht tot 192% eind 2007, tegenover 229% eind 2006 en 258% eind 2001.

Terwijl de reglementaire dekkingratio niet-leven tijdens de jaren 2000 een opwaartse trend kent, daalt diezelfde ratio voor de verrichtingen leven structureel sinds het begin van het decennium.

In niet-leven steeg die ratio met meer dan veertig procentpunt en bedraagt 3,5 maal de vereiste marge, terwijl de ratio leven meer dan 60 procentpunt daalde en eind 2007 minder dan 2 maal het reglementaire minimum bedraagt.

Uit die wezenlijke ontwikkeling blijkt de geleidelijke herschikking van het eigen vermogen in het vooruitzicht van invoering van de Solvency II-bepalingen. De QIS4-berekeningen (Quantitative Impact Study) tonen immers aan dat een groter aandeel van dit eigen vermogen naar niet-leven moet gaan ten opzichte van leven.

Het expliciete deel van de marge stijgt met ongeveer 700 miljoen euro tussen 2006 en 2007, dankzij de overdracht naar de balans van een aanzienlijk deel van de boekhoudkundige winst van 2007. In procent van de te vormen marge uitgedrukt blijft het expliciete deel van de marge stabiel op ongeveer 150%.

De daling van de latente meerwaarden heeft dan weer een ongunstige invloed op de ontwikkeling van de bedragen voor het impliciete gedeelte van de beschikbare marge. Dit bedroeg in 2005 bijna 90% van de te vormen marge. Eind 2007 is dit nog slechts 45%.

Het impliciete gedeelte van de marge in de levensverzekering bestaat in hoofdzaak uit de latente meerwaarden, een deel van de niet-afgeschreven acquisitie-

kosten, alsook uit een percentage van de geraamde toekomstige winst.

Als gevolg van de reglementaire bepalingen inzake Solvency I wordt de opname van toekomstige winst in de beschikbare marge geleidelijk teruggebracht. Na 31 december 2009 mag de toekomstige winst niet worden verwerkt in de samengestelde solvabiliteitsmarge.

### Solvabiliteitsmarge leven (in miljoenen euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Samengestelde marge	7.228	7.328	7.625	9.173	11.099	12.195	11.040
Vereiste marge	2.797	3.093	3.542	4.105	4.792	5.332	5.756

### 6.3. Weerstandstests

Door de marktwaarde van de aandelen fictief met 25% te verminderen, verslechtert de solvabiliteitsratio "gecorrigeerde beschikbare marge / vereiste marge" met 121 procentpunt, van 258% tot 137%.

Een waardevermindering met 15% van de beleggingen in onroerende goederen, hypothecaire leningen en leasingrechten zou dan weer een veel minder uitgesproken gemiddelde verslechtering van de solvabiliteitsratio's meebrengen, aangezien ze beperkt zou blijven tot 29 procentpunt.

Met een vermindering met 5% van de marktwaarde van de obligaties en deposito's bij kredietinstellingen zou de gecorrigeerde solvabiliteitsratio bijna 86 procentpunt lager liggen en uitkomen op 172% van het niveau van de vereiste marge. Het overgrote aandeel van de obligaties

verklaart de omvang van deze daling, die de gevoeligheid van de sector voor rentevoetschommelingen en de complexiteit van het actief/passiefbeheer van de verzekeraars aantoont.

De gecorrigeerde beschikbare marge na toepassing van de test is nog altijd heel wat groter dan het bedrag van de te vormen marge. De weerstandstests tonen aan dat de solvabiliteit van de sector goed weerstand biedt aan de waardeverminderingen zoals bepaald in de CBFA-mededelingen D.231 en D.239.

## 7. Ontwikkeling van de belangrijkste resultaten

### 7.1. Levensverzekering

De stijging van de premie-inkomens in 2007 tegenover 2006 kon de opwaartse trend van de commissielonen en algemene kosten geen halt toeroepen. De commissielonen bedragen in 2007 immers 4% van de premies, dit is het hoogste niveau tijdens de jaren 2000.

Het niveau van de algemene kosten ligt met 4,6% van de premies ergens tussen het niveau van 2003 en dat van 2004.

De in 2005 ingezette neerwaartse trend van de financiële opbrengsten wordt bevestigd. Die komen immers uit op 4,4% van de gemiddelde technische voorzieningen in 2007, tegenover 5,4% in 2006 en 6,6% in 2005. Hoewel de trend algemeen negatief is voor de gezamenlijke levensactiviteiten, is die het meest uitgesproken voor de verrichtingen verbonden met beleggingsfondsen, wat toe te

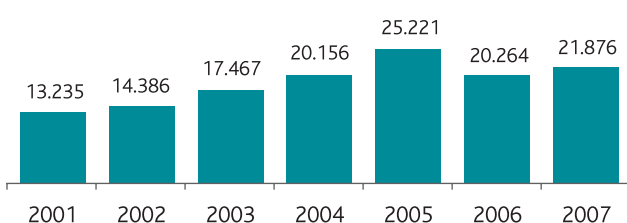
schrijven is aan de slechte beursresultaten tijdens het tweede semester van 2007.

Ondanks de ongunstige ontwikkeling van zowel de kostenratio's als de financiële opbrengsten, blijft het bruto technisch-financiële saldo vóór dotaties aan winstdeelnemingen, uitgedrukt in percentage van de gemiddelde technische voorzieningen, behouden op 1,3%. De daling van de financiële opbrengsten in tak 23 komt immers tot uiting in een daling van de technische kosten met betrekking tot die verrichtingen.

De dotaties aan winstdeling vertegenwoordigen 0,7% van de voorzieningen in 2007, tegenover 0,6% in 2006 en 0,4% in 2005. De progressieve daling van de gemiddelde gewaarborgde rentevoet op de portefeuille, gekoppeld aan het succes van de afgezonderde fondsen met gewaarborgde rentevoet verklaart de stijging van de winstdeelnemingen de laatste jaren.

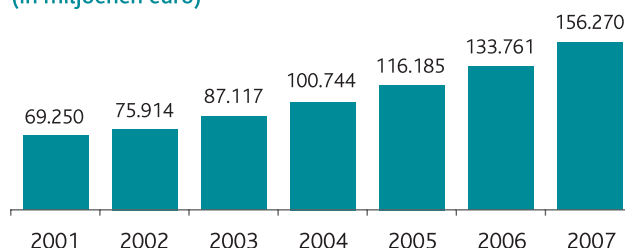
#### Leven (totaal van de verrichtingen)

##### Premies (in miljoenen euro)



#### Leven (totaal van de verrichtingen)

##### Gemiddelde technische voorzieningen (in miljoenen euro)



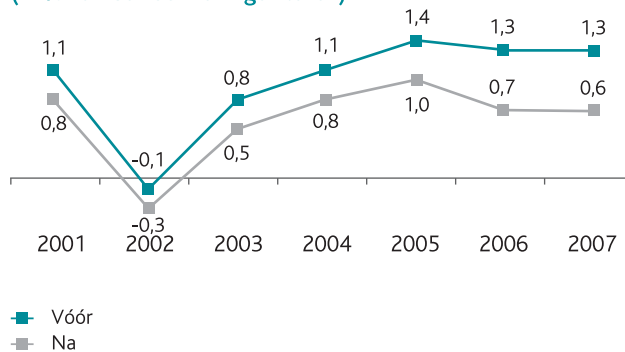
#### Commissielonen en algemene kosten

##### (in % van de verdiende premies)



#### Netto technisch-financiële saldi vóór en na winstdeelname

##### (in % van de voorzieningen leven)



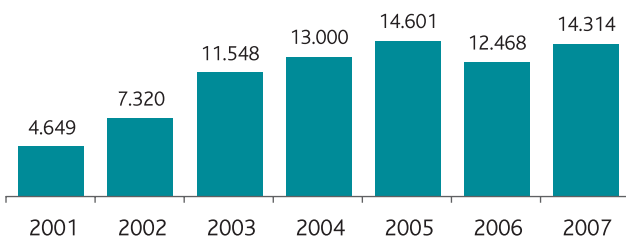
### 7.1.1. Leven individueel met gewaarborgde rentevoet (tak 21)

De daling van de premie-inkomens in 2006, die te wijten was aan de taks van 1,1%, verklaart de bruske stijging van de kostenratio's tijdens dit boekjaar. Zo ook verklaart de stijging van de premie-inkomens in 2007 de vervolgens lichte daling van die ratio's. Tegenover de stijging van de commissieloonpercentages in 2006 staat nu ook een lichte daling.

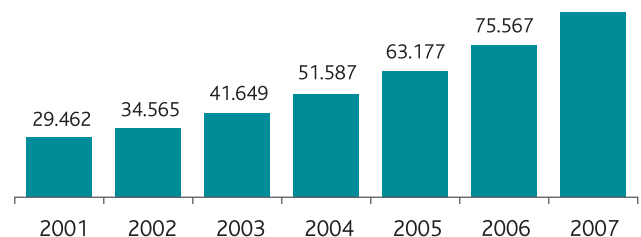
Na drie opeenvolgende jaren (tussen 2002 en 2005) waarin de financiële opbrengsten stegen, noteren ze sindsdien een terugval, namelijk van 5,4% van de gemiddelde technische voorzieningen in 2005 tot 5,1% in 2006 en 4,8% in 2007, waarmee ze opnieuw het niveau van bereiken van 2003.

Tussen 2003 en 2007 stijgt het winstdeelnemingspercentage dan ook van 0,3% tot 0,9% van de gemiddelde technische voorzieningen. Die verdrievoudiging valt onder andere te verklaren door het succes van de afgezonderde fondsen, waar contractuele winstdeelneming bovenop het gewaarborgde rendement komen. Dit gewaarborgde rendement daalt sinds het begin van de jaren 2000 door de structureel neerwaartse ontwikkeling van de langetermijnrentevoeten.

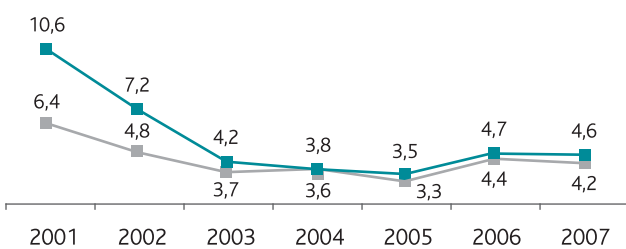
#### Premies (in miljoenen euro)



#### Gemiddelde technische voorzieningen (in miljoenen euro)

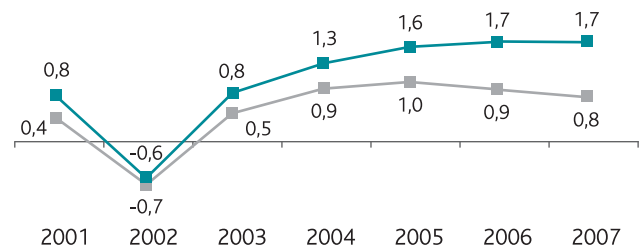


#### Commissielonen en algemene kosten (in % van de verdiende premies)



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

#### Bruto technisch-financiële saldi vóór en na winstdeelname (in % van voorzieningen leven)



■ Vóór  
■ Na

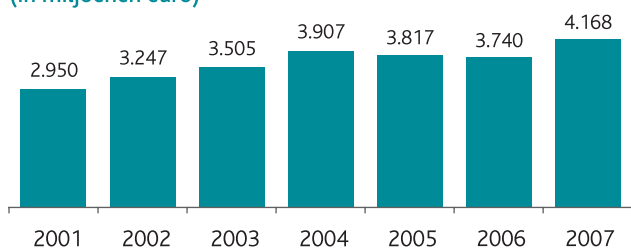
### 7.1.2. Leven Groep met gewaarborgde rentevoet (tak 21)

De kosten- en commissieloonratio's dalen algemeen lichtjes in 2007. Dat deze ratio praktisch stabiel blijft is het gevolg van een stijging van de commissielonen en een daling van de algemene kosten.

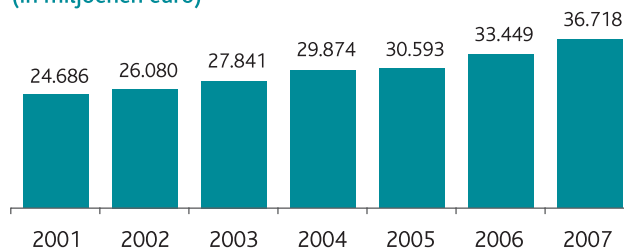
De financiële resultaten kennen een lichte terugval in vergelijking met vorig jaar en dalen van 5,7% tot 5,5% van de technische voorzieningen.

Het bruto technisch-financiële saldo voor dotaties van het boekjaar is de beste prestatie van de jaren 2000 en maakt het voor de verzekeraars leven groep mogelijk het totale bedrag van de dotaties aan winstdeelnemingen op 0,7% te brengen van de gemiddelde technische voorzieningen, tegenover 0,5% in 2006 en 2005 en ongeveer 0,3% tijdens de jaren daarvoor.

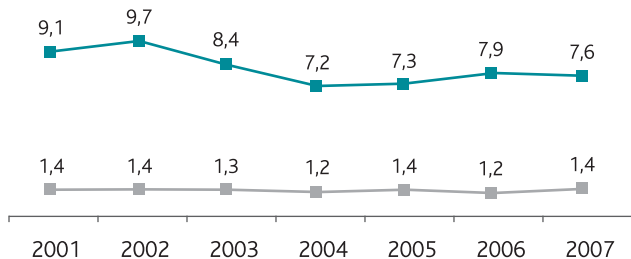
#### Premies (in miljoenen euro)



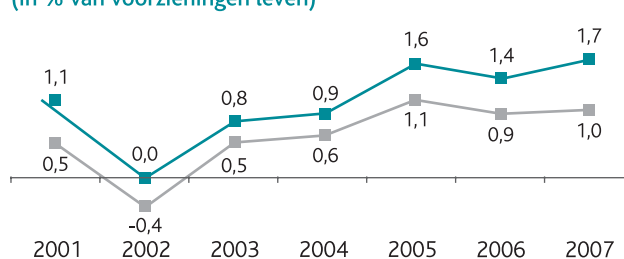
#### Gemiddelde technische voorzieningen (in miljoenen euro)



#### Commissielonen en algemene kosten (in % van de verdiende premies)



#### Bruto technisch-financiële saldi vóór en na winstdeelnamen (in % van voorzieningen leven)



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

■ Vóór  
■ Na

## 7.2. Niet-leven verzekeringen

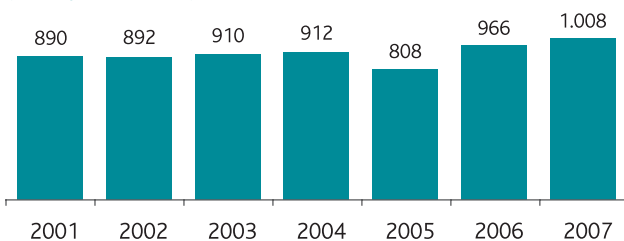
### 7.2.1. Arbeidsongevallen (Wet van 1971)

Het boekjaar 2007 wordt net als in 2006 gekenmerkt door een daling van de schadekosten en andere technische kosten, die voor het eerst tijdens de geobserveerde periode op een lager niveau uitkomen dan de verdiende premies. Die gunstige ontwikkeling komt tot uiting in een nieuwe forse daling van het technisch tekort, dat in twee jaar met 11 procentpunt verbetert.

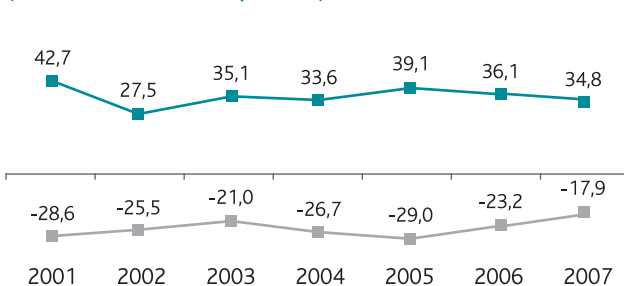
De financiële opbrengsten daarentegen dalen, voor het tweede opeenvolgende jaar. Ze zijn goed voor minder dan 35% van de in 2007 verdiende premies, tegenover 39% in 2005 en zelfs bijna 43% in 2001.

Algemeen trekt het bruto technisch-financieel saldo zijn stijging door en eindigt op 16,9% van de verdiende premies in 2007, dit is 4 punt beter dan in 2006.

#### Verdiende premies (in miljoenen euro)



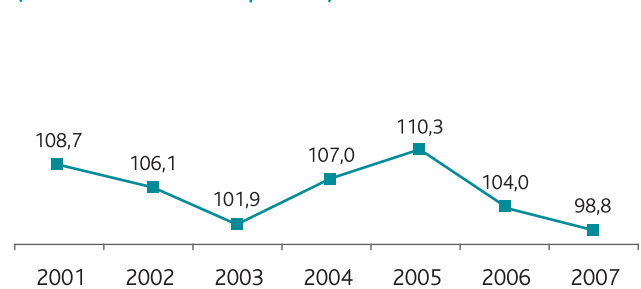
#### Technisch-financiële resultaten (in % van de verdiende premies)



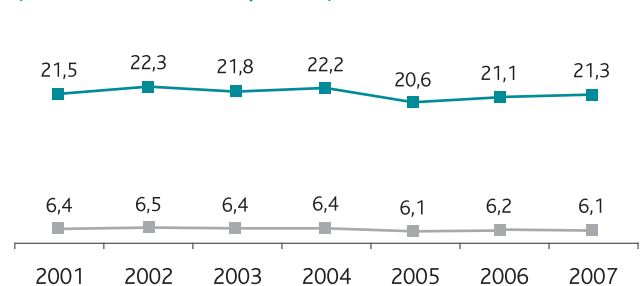
■ Netto financiële opbrengsten  
■ Technisch resultaat

De kostprijs van de afgestane herverzekering kwam in 2007 uit op hetzelfde niveau als in 2006, dit is 1,4% van de verdiende premies. Het slotresultaat van die verrichtingen in 2007 bedraagt 156 miljoen euro.

#### Schadegevallen en technische lasten (in % van de verdiende premies)

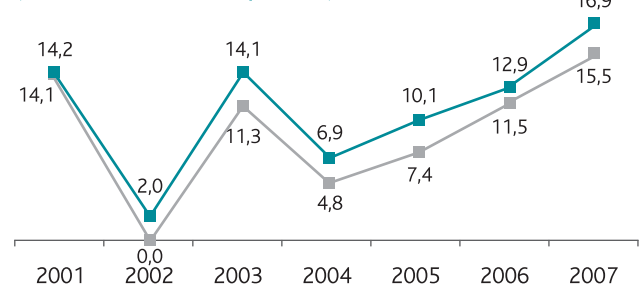


#### Commissielonen en algemene kosten (in % van de verdiende premies)



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

#### Technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)



■ Bruto  
■ Netto

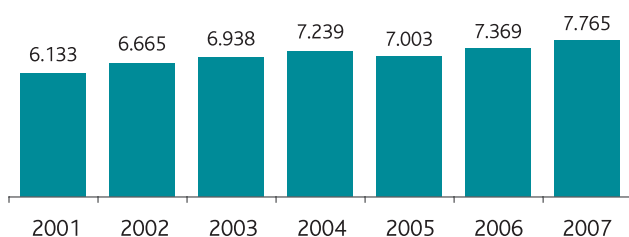
## 7.2.2. Brand, ongevallen en andere risico's (BOAR)

De stijging in 2007 van de schadegevallen en technische lasten, samen met de lichte stijging van de kosten- en commissieloonpercentages, komt tot uiting in een forse daling van de technische winst. Globaal blijft het bruto saldo vóór beleggingsopbrengsten niettemin positief en bedraagt dit 1,2% van de verdiende premies, tegenover 3,1% in 2006.

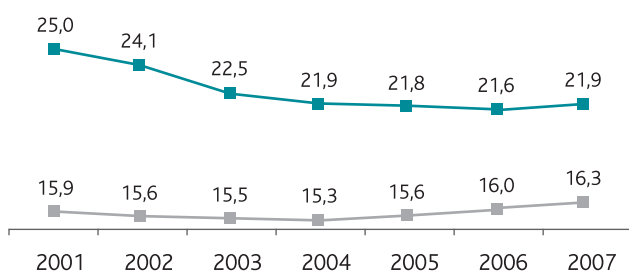
De financiële opbrengsten stijgen lichtjes en zijn goed voor 12,4% van de premies in 2007 tegenover 11,7% een jaar voordien. De nettolast van de herverzekering noteert dan

### BOAR

#### Verdiende premies (in miljoenen euro)



#### Commissielonen en algemene kosten (in % van de verdiende premies)

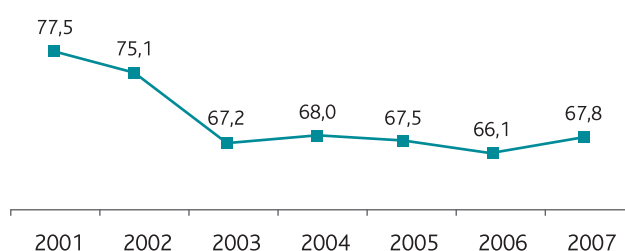


■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

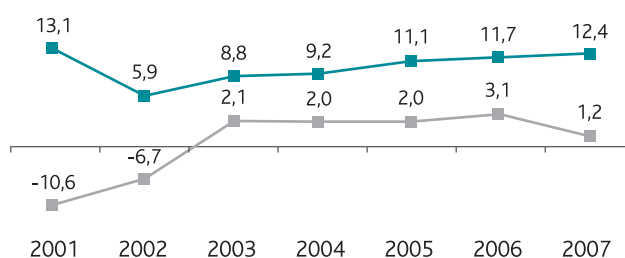
weer een forse daling, van 3,3% van de premies in 2006 naar 2,1% in 2007.

Die gunstige ontwikkelingen compenseren de daling van het technische resultaat en zorgen ervoor dat het technisch-financiële saldo zonder de afgestane herverzekering net als in 2006 standhoudt op 11,5% van de verdiende premies, wat overeenkomt met een bedrag van bijna 900 miljoen euro.

#### Schadegevallen en technische lasten (in % van de verdiende premies)

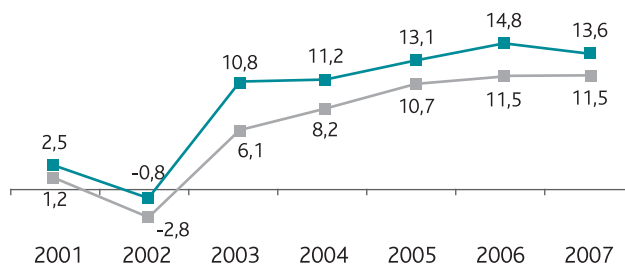


#### Technisch-financiële resultaten (in % van de verdiende premies)



■ Netto financiële opbrengsten  
■ Technisch resultaat

#### Technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)



■ Bruto  
■ Netto



## 8. Analyse van de belangrijkste BOAR-takken

### 8.1. Ongevallen (buiten arbeidsongevallen): alleen toename in verkeersindividuele

De drie laatste jaren blijft het incasso van de tak ongevallen (buiten arbeidsongevallen) quasi stabiel op 364,3 miljoen euro in 2007.

Voor de individuele ongevallenverzekering daalt het incasso in 2007 met 0,9% ten opzichte van 2006.

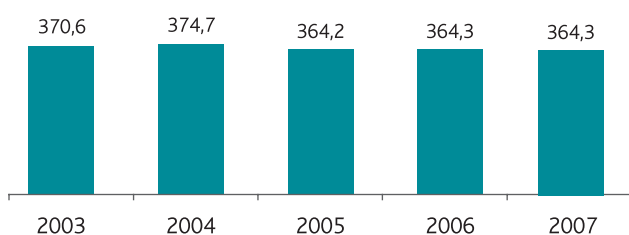
De verkeersindividuele ongevallenverzekering, beter gekend als bestuurdersdekking, kent een incassotoename van 4,3% in 2007 en van 14,4% in de periode 2003 – 2007.

Het incasso van de collectieve ongevallenverzekering neemt in 2007 af met 0,6%. In de periode 2004 - 2007 werd een daling genoteerd van bijna 10%. Hierdoor is een gedeelte van het incasso verschoven naar de arbeidsongevallenverzekering.

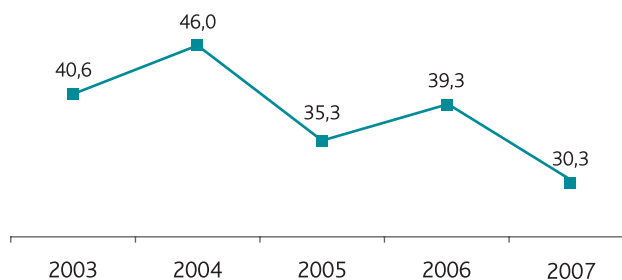
Product	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in%)	
		2006	2007
Algemene individuele	23,4	34,3	25,3
Verkeersindividuele	18,5	57,2	53,6
Collectieve	47,1	28,1	55,0
Andere	11,0	28,2	33,4

Het globaal positieve resultaat volgt uit een positief bruto technisch-financieel saldo bij quasi elke onderneming.

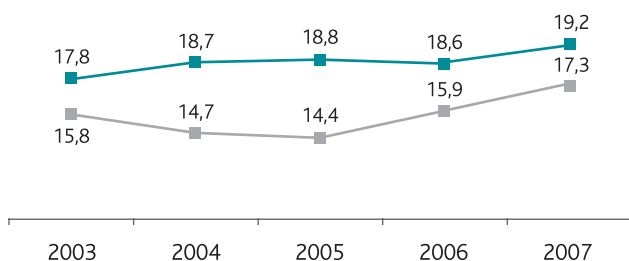
### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)



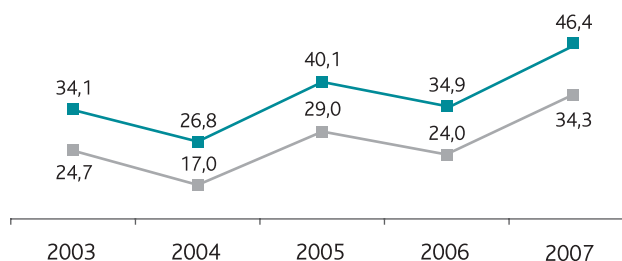
### Schadelast in procent van de verdiende premies



### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies



### Saldi in procent van de verdiende premies



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

■ Bruto technisch-financieel saldo  
■ Technisch saldo

## 8.2. Gezondheid : één op twee Belgen privé verzekerd

Over de vijf laatste jaren nam het incasso voor de ziektekostenverzekeringen met 55,1% toe. Jaarlijks werd een toename van meer dan 10% genoteerd. In 2007 wordt hierbij de kaap van 5 miljoen verzekerden overschreden. Quasi één op twee Belgen wordt door een private verzekeringsonderneming aanvullend verzekerd bij ziekte.

In 2007 wordt een incassostijging van 10,3% genoteerd voor de individuele verzekeringen. Voor de collectieve verzekeringen bedraagt de toename 13,8%. Deze toenames vloeien voort uit tariefverhogingen en uit het sluiten van nieuwe contracten.

De schadelast (zonder interne kosten en voorzieningen voor

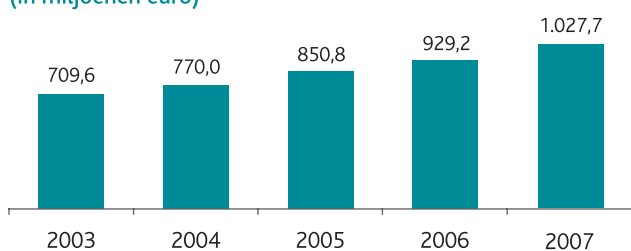
vergrijzing) in functie van de verdiende premies daalt in 2007 met 4,4 procentpunten en bedraagt 73,3%. De daling van de schaderatio volgt uit het feit dat het incasso sneller toeneemt dan de schadelast.

Mede dankzij de toename van het incasso nemen de algemene kosten in functie van de verdiende premies voor het vijfde opeenvolgende jaar lichtjes af.

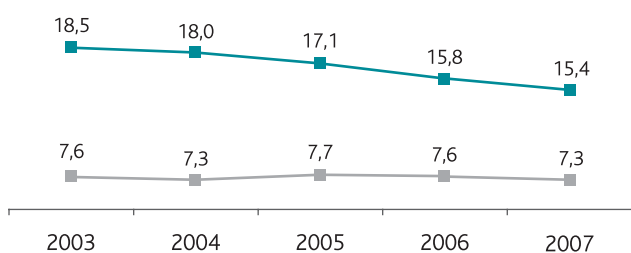
Na drie verlieslatende jaren werd in 2006 voor de individuele ziektekostenverzekering opnieuw een voorzichtig positief saldo, 0,9% van de verdiende premies, genoteerd. In 2007 is het saldo echter opnieuw licht negatief en gelijk aan -0,7% van de verdiende premies.

Voor het eerst sinds 1999 haalt de collectieve ziekteverzekering in 2007 een positief resultaat, 0,5 % van de verdiende premies.

### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)

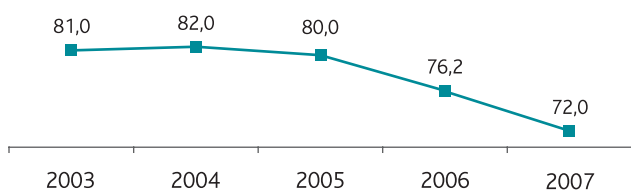


### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies

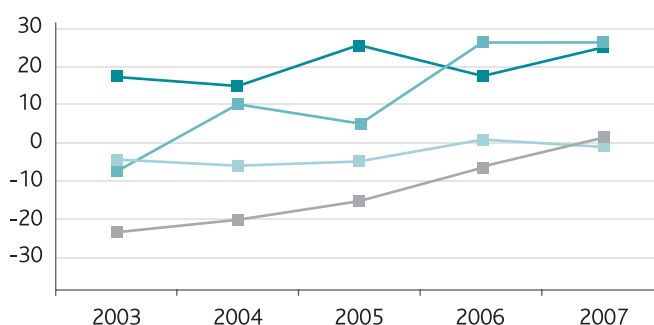


- Algemene kosten
- Commissielonen

### Schadelast in functie van de verdiende premies (in %)

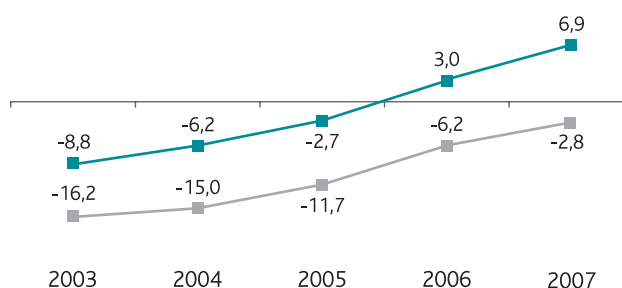


### Bruto technisch-financieel saldo in procent van de verdiende premies



- Gewaarborgd inkomen collectieve
- Gewaarborgd inkomen individuele
- Individuele hospitalisatieverzekering
- Collectieve hospitalisatieverzekering

### Saldi in procent van de verdiende premies



- Bruto technisch-financieel saldo
- Technisch saldo

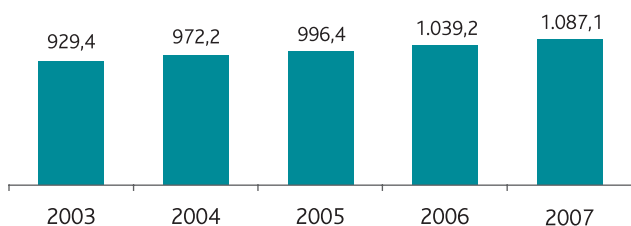
### 8.3. Voertuigencasco: materiële schade toerisme en zaken verlieslatend

Het incasso voor de tak voertuigencasco neemt in 2007 toe met 4,6% ten opzichte van 2006. Drie procentpunten van deze toename vloeien voort uit een stijging van het aantal in casco verzekerde voertuigen. Deze toename hangt deels samen met de evolutie van de inschrijvingen van nieuwe voertuigen. In 2007 nam deze met 2,1% toe.

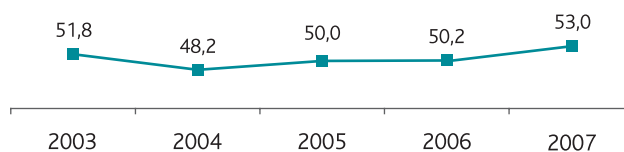
De tak voertuigencasco is sinds 2003 rendabel, de schadelast situeert zich tussen 45% en 55% van de verdiende premies. Deze gunstige evolutie is, enerzijds, te danken aan een daling van het aantal ongevallen, in 2007 en anderzijds, nam ook het aantal voertuigdiefstallen fors af tijdens de voorbije jaren. Voor toerisme en zaken registreerde de Federale Politie in 2000 nog meer dan 40.000 diefstallen, in 2003 nam dit aantal reeds af tot 21.900. In 2007 werden slechts 14.675 autodiefstallen geregistreerd. Het aantal geregistreerde diefstallen uit voertuigen schommelt de vijf laatste jaren echter tussen 88.000 en 98.000 en bedraagt 94.609 in 2007.

Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies voor 2007 (in%)		
		Materiële schade	Diefstal	Andere
Toerisme en zaken	82,8	-3,7	54,5	24,3
Vervoer van zaken MTM≤3,5 T	8,3	-0,3	52,7	17,6
Vervoer van zaken MTM>3,5 T	7,7	18,1	49,8	40,2

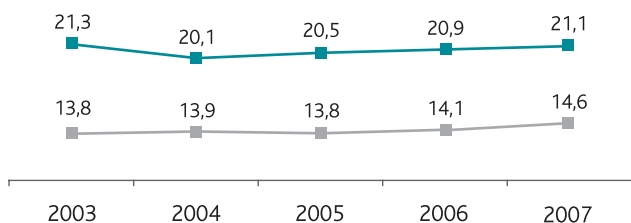
#### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)



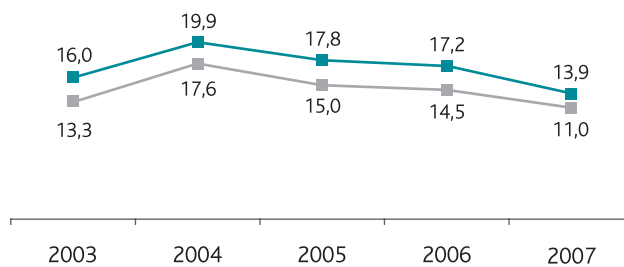
#### Schadelast in procent van de verdiende premies



#### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies



#### Saldi in procent van de verdiende premies



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

■ Bruto technisch-financieel saldo  
■ Technisch saldo

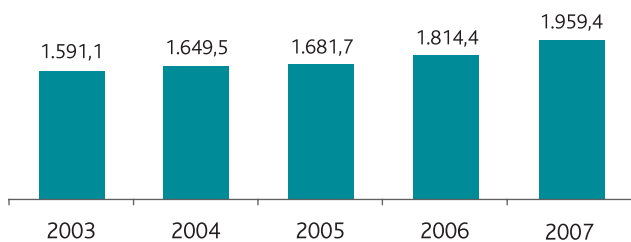
## 8.4. Brand en andere schade aan goederen: natuurrampen gedekt

Zowel in 2006 als in 2007 stijgt het incasso van de tak brand met zowat 8%, wat veel meer is dan voorgaande jaren. Voor de eenvoudige risico's wordt in 2007 (resp. 2006) een toename van 9,4% (resp. 8,4%) genoteerd, terwijl deze toename voor de speciale risico's slechts 2,3% (resp. 1,4%) bedraagt. De toename voor de eenvoudige

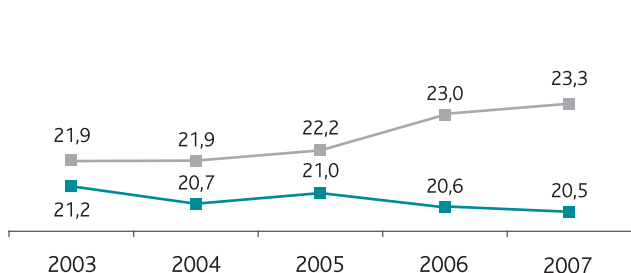
risico's volgt gedeeltelijk uit de inwerkingtreding, sinds 1 maart 2006, van de nieuwe natuurrampenwet en de verplichte dekkinguitbreidingen voor natuurrampen die daaruit voortvloeien voor de eenvoudige risico's. De schadelast is sterk beïnvloed door de Kyrillstorm in januari 2007 (155.413 dossiers, 213 miljoen euro schadelast). Op 31 december 2007 waren 33.323 eenvoudige risico's verzekerd aan de voorwaarden van het tarifieringsbureau tegen een premievoet van 0,9‰ van de verzekerde waarde.

Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in%)	
		2006	2007
<b>Eenvoudige risico's</b>			
Woningen	60,4	13,4	8,5
Landbouwisico's	2,6	-2,5	10,2
Ondernemingen	12,2	7,9	8,7
Andere	5,9	8,0	16,3
<b>Speciale risico's</b>			
Alles, behalve technische verzekeringen	14,1	32,1	37,5
Technische verzekeringen	4,8	38,6	18,9

### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)

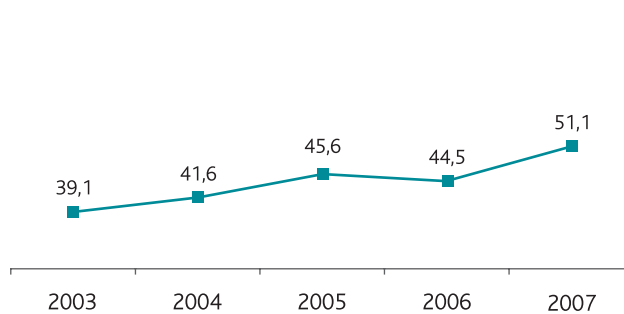


### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

### Schadelast in procent van de verdiende premies



### Saldi in procent van de verdiende premies



■ Bruto technisch-financieel saldo  
■ Technisch saldo

## 8.5. Motorrijtuigen: toename van de schadefrequentie

Door het herstel van de rentabiliteit in 2003 en 2004 nam de concurrentie tussen de ondernemingen opnieuw toe, wat duidelijk blijkt uit de beperkte stijging van het incasso in 2006 en in 2007. Vergeleken met de toename van het voertuigenpark, 1,7% in 2006 en 1,9% in 2007, duidt dit op een daling van de gemiddelde premie.

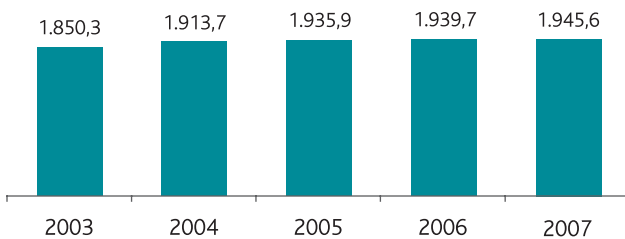
De aanpassingen aan het vroegere verplichte bonus malus systeem en de invoering van formules die de premie na schadegeval ongewijzigd laten, verklaren het quasi constante incasso voor de BA "toerisme en zaken" sinds 2005.

Door de versterkte aandacht voor verkeersveiligheid daalde de schadefrequentie tot 6,87%, in 2006 een niveau vergelijkbaar met dat van 2004. In 2007 neemt de schadefrequentie echter opnieuw lichtjes toe tot 7,04%.

Het aantal risico's verzekerd door het tarifieringsbureau bleef in 2007 beperkt tot 10.067. In 2006 bedroeg de schadefrequentie van de risico's verzekerd door het tarifieringsbureau 15,5%. Het grootste gedeelte van deze risico's betreft brokkenmakers, die een veel hogere premie betalen.

Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in%)	
		2006	2007
Toerisme en zaken	76,7	16,8	11,4
Tweewielers	3,6	27,9	36,8
Vervoer zaken MTM " 3,5 T	9,7	9,8	17,8
Vervoer zaken MTM > 3,5 T	9,0	-3,9	5,5

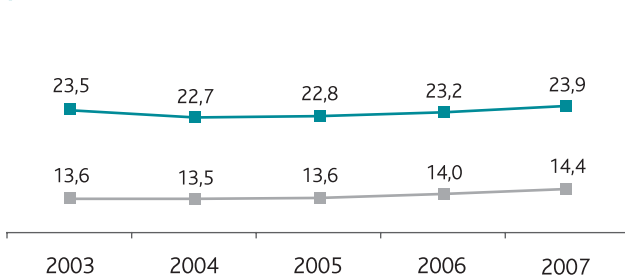
### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)



### Schadelast in procent van de verdiende premies



### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies



### Saldi in procent van de verdiende premies



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

■ Bruto technisch-financieel saldo  
■ Technisch saldo

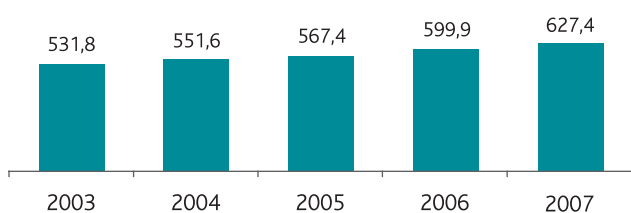
## 8.6. Algemene BA: positieve resultaten dankzij beleggingsopbrengsten

Het incasso van de tak algemene BA stijgt in 2007 met 4,6%, een toename vergelijkbaar met deze voor het totaal niet-leven. Voor de onderliggende producten is de evolutie in 2007 echter sterk verschillend. Het incasso's van de "BA exploitatie en na levering" en de "BA beroepen" stijgt in 2007 met respectievelijk 4,7% en 5,9%, terwijl het incasso voor de "BA publieke inrichtingen" afneemt met 1,3%.

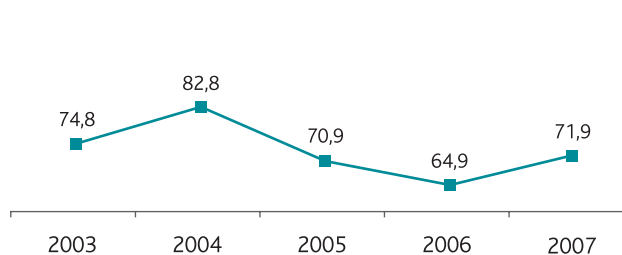
Product	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in%)	
		2006	2007
BA privé leven	24,1	15,8	24,5
BA exploitatie en na levering	46,8	10,2	8,2
BA beroepen	19,8	7,7	20,4

Voor de "BA Privéleven" stijgt het incasso met 2,5%. Deze evolutie wordt verklaard door, enerzijds, een stijging van het aantal contracten met 1,6% en, anderzijds, een stijging van de gemiddelde premie met 0,9%. In 2007 wordt hierbij de kaap van 4 miljoen polissen overschreden, 89% van de huishoudens beschikken over een dergelijke polis. De gemiddelde premie bedraagt 37,2 euro (zonder taksen).

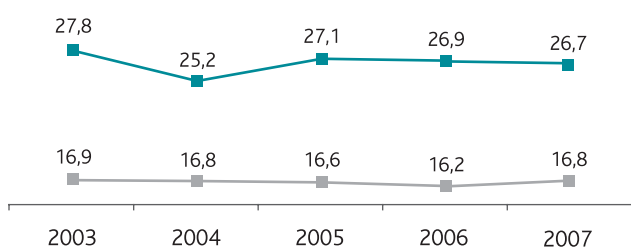
### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)



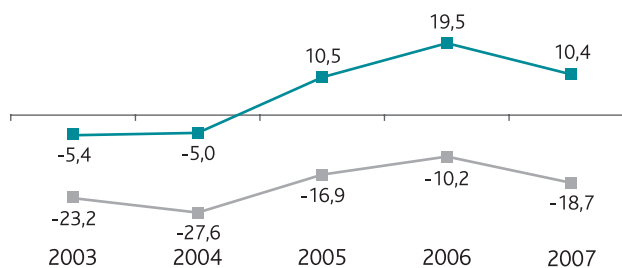
### Schadelast in procent van de verdiende premies



### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies



### Saldi in procent van de verdiende premies



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

■ Bruto technisch-financieel saldo  
■ Technisch saldo

## 8.7. Rechtsbijstand: aantal contracten neemt toe

### Rechtsbijstand voertuigen

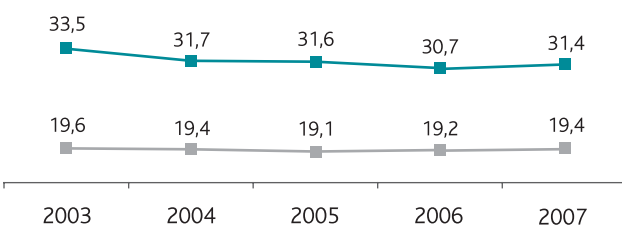
Het incasso van de rechtsbijstand voertuigen stijgt in 2007 verder met 2,9%. De gemiddelde premie (zonder taksen) bedraagt 36,2 euro in 2007 tegenover 36,1 in 2006. De toename van het incasso vloeit bijgevolg grotendeels voort uit een stijging van het aantal contracten, dat wel het verzadigingspunt benadert want men telt 6 miljoen contracten voor ongeveer 6,4 miljoen voertuigen.

### Rechtsbijstand voertuigen

#### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)



#### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies



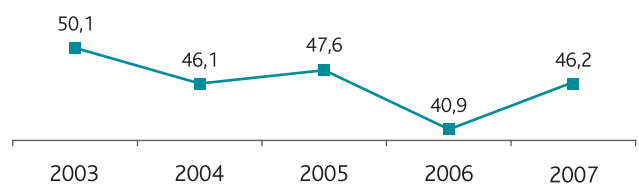
■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

### Andere rechtsbijstand

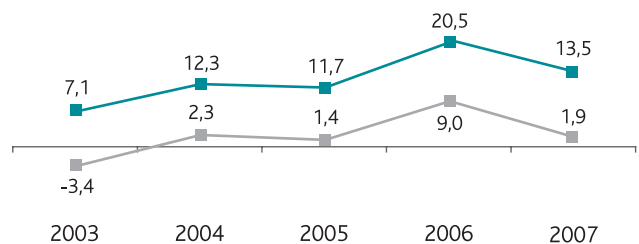
Het incasso van de rechtsbijstand andere dan voertuigen neemt in 2007 met 6,9% toe en bedraagt 98,7 miljoen euro. Dit incasso neemt in de periode 2003 - 2007 toe met 33,9%, één van de snelst toenemende incasso's in niet-leven.

Zo'n 75% van dit incasso heeft betrekking op de verzekering rechtsbijstand privé-leven. Het aantal contracten voor de rechtsbijstand privé-leven neemt in 2007 toe met 3,6%, terwijl de gemiddelde premie quasi constant blijft. Naargelang de dekkingsvoorwaarden al dan niet uitgebreid zijn begint de gemiddelde premie aan 11,2 euro. Voor de rechtsbijstand van ondernemingen neemt het aantal contracten in 2007 met zo'n 1,5% toe en stijgt de gemiddelde premie met 8,9%.

#### Schadelast in procent van de verdiende premies



#### Saldi in procent van de verdiende premies



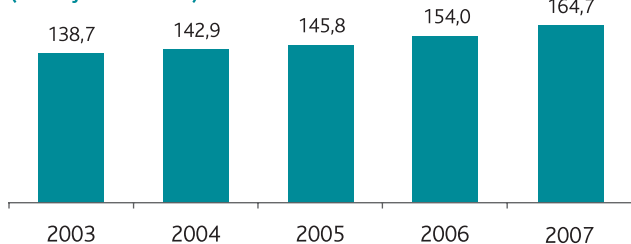
■ Bruto technisch-financieel saldo  
■ Technisch saldo

## 8.8. Hulpverlening: uitgebreide diensten

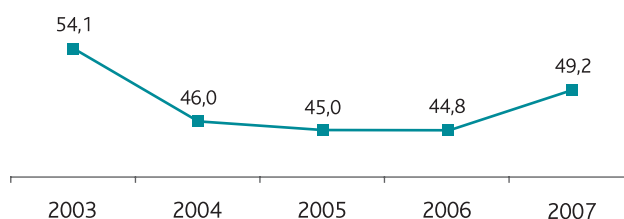
Terwijl in 2004 en 2005 voor de tak hulpverlening eerder een gematigde incassotoename van 2% à 3% genoteerd wordt, neemt het incasso voor deze tak in 2006 met 5,6%

en in 2007 met 7,0% toe. De ontwikkeling van diensten die hulp bieden en raad geven aan verzekerden, zowel op reis als thuis, verklaren de incassostijging gedurende de laatste jaren in deze tak.

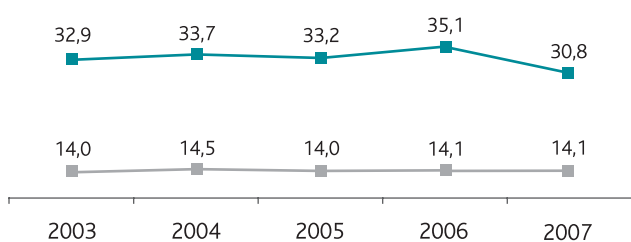
### Premies en bijkomende kosten (in miljoenen euro)



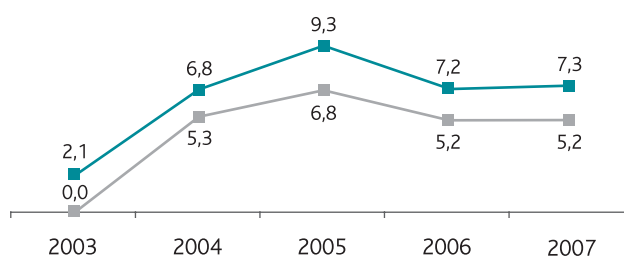
### Schadelast in procent van de verdiende premies



### Bedrijfsratio's in procent van de verdiende premies



### Saldi in procent van de verdiende premies



■ Algemene kosten  
■ Commissielonen

■ Bruto technisch-financieel saldo  
■ Technisch saldo